

INGE LINDSAAR

PIIRIKONTROLI AJUTINE TAASKEHTESTAMINE SISEPIIRIDEL

ANALÜÜS

PIIRIKONTROLLI AJUTINE TAASKEHTESTAMINE SISEPIIRIDEL

ANALÜÜS

INGE LINDSAAR

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

Autoriõigus: Sisekaitseakadeemia 2021

Esikaane foto: Shutterstock

Makett ja küljendus: Jan Garshnek

Keeletoimetaja: Reili Argus

ISBN 978-9985-67-341-6 (pdf)

www.sisekaitse.ee/kirjastus

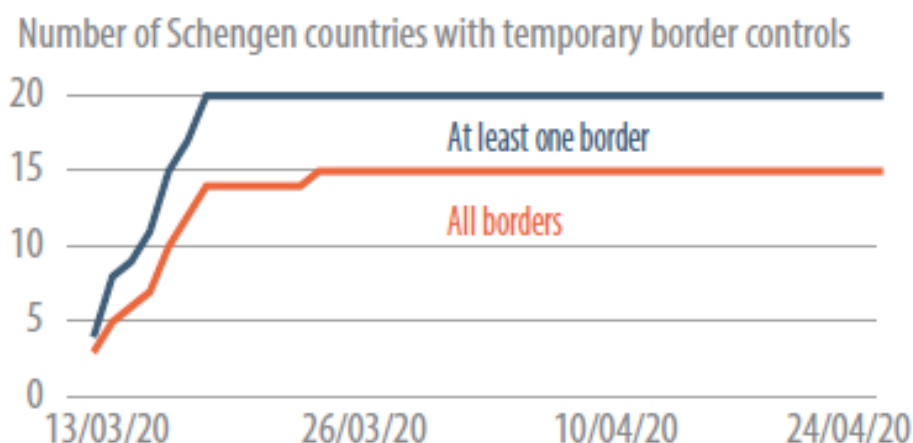
SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTIST TAASKEHTESTAMIST REGULEERIVAD EL-i ÕIGUSAKTID	7
1.1. Schengeni piirieskirjade sätted piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kohta sisepiiridel	9
2. EUROOPA KOMISJONI, NÕUKOGU JA FRONTEXI ROLL LIIKMESRIIKIDELE SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTISE TAASKEHTESTAMISE ETTEPANERU TEGEMISEL	15
2.1. Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni roll	15
2.2. Frontexi roll	16
3. SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTISE TAASKEHTESTAMISE PROBLEMAATIKA PANDEEMIA OHU KORRAL. SCHENGENI TULEVIKUVADE	17
4. NAABERRIIKIDE JA TEISTE EL-i LIIKMESRIIKIDE KOGEMUS SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTISE TAASKHTESTAMISE KORRAL COVID-19 PANDEEMIA LEVIKU TÕKESTAMISEKS, sh RESSURSI KASUTAMINE	19
4.1. Läti	20
4.2. Leedu	20
4.3. Norra	22
4.4. Rootsi	22
4.5. Soome	24
4.6. Saksamaa	24
4.7. Itaalia	25
5. EESTI KOGEMUS SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTISEL TAASKEHTESTAMISEL, sh COVID-19 PANDEEMIA LEVIKU TÕKESTAMISEKS. RESSURSI KASUTAMINE	28
5.1. RESSURSI KASUTAMINE	30
5.2. PPA ametnike kogemus sisepiiril piirikontrolli taastamisel märtsist maini 2020	31

KOKKUVÕTE. SOOVITUSED	33
Lisa 1. Täielik ülevaade liikmesriikidest, kes kehtestasid COVID-19 tõttu sisepiiridel ajutiselt piirikontrolli Schengeni piirieskirjade artiklite 25 ja 28 ning muudel alustel (sisuga 01.01.2021, ingliskeelne)	35
Lisa 2. Ülevaade Schengeni piirieskirjade muudatustest	47
Lisa 3. Küsimustik naaberriikide ja teiste ELi liikmesriikide esindajatele (ingliskeelne, autori koostatud)	58

SISSEJUHATUS

COVID-19 pandeemia levik Euroopas on tinginud Schengeni ajaloo kõige ulatuslikuma sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise. 2020. aasta aprilli lõpu seisuga on 26-st Schengeni riigist 16 – Austria, Belgia, Hispaania, Leedu, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi, Ungari – teatanud Euroopa Komisjonile piirikontrolli taastamisest sisepiiridel või selle osadel. Itaalia, Läti, Malta, Holland ja Sloveenia on kohaldanud isikute vaba liikumise selliseid piiranguid, mis puudutasid mitteolulist reisimist. Eesti taaskehtestas piirikontrolli sisepiiridel 17.03.2020¹.

COVID-19 PANDEEMIA TÕTTU SISEPIIRIL PIIRIKONTROLLI TAASTANUD SCHENGENI RIIKIDE ARV MÄRTS-MAI 2020.

Allikas: Euroopa Parlamendi ülevaade sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kohta 24.04.2020. a seisuga. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications__reintroduction_of_border_control_en.pdf

Euroopa uudistes märgiti, et riikide sisepiiridel tehti piirikontrolli ennenägematu põhjalikkusega. Selle tulemusel tekkisid pikad veoautode järjekorrad, mis takistasid EL-i kodanikel koju tagasi pöördumist. Tundus, et sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskehtestamisega keerati Euroopa integratsiooni ja vaba liikumise õiguse kell üleöö aastakümneid tagasi.³

¹ Euroopa Komisjon, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications__reintroduction_of_border_control_en.pdf.

² Samas.

³ Euronews <https://www.euronews.com/2020/04/03/schengen-isn-t-dead-yet-the-real-test-is-still-to-come-view>.

Euroopa Komisjon avaldas 16.03.2020 juhised piirihalduseks COVID-19 tingimustes, rõhutades, et tuleb säästa rahva tervist ja tagada kaupade ja elutähtsate teenuste kättesaadavus.⁴ Komisjon kutsus liikmesriike andma kaubaautode üle piiri liikumisele roheline tuli ning rakendama kaubaautode kontrollimeetmeid viisil, mis kuidagi ei õõnestaks jätukusuutlikku majandustegevust.⁵ Olulise punktina märgiti komisjoni juhistes, et sisepiiridel võetavad kontrollimeetmed peavad olema proportsionaalsed, st mitte laiemad, kui on pandeemia leviku tõkestamiseks hädavajalik. Komisjoni juhiseid võinuks ühetaoliselt tõlgendada kohe. Schengeni piirieskirjade järgi tuleb piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel rakendada sisepiiridel välispiiri kontrollile kohalduvaid nõudeid *mutatis mutandis*⁶, ehk siis asjakohaselt ja oludele vastavalt. Kuna tegemist oli ettenägematu ja enneolematu olukorraga, rakendasid liikmesriigid, sh Eesti, sisepiiri kontrollis esialgu maksimaalset, välispiirile kohast kontrolli.

Vabariigi Valitsuse 15. märtsi 2020. a määrus nr 15 „Sisepiiril piirikontrolli ja riigipiiri valvamise ajutine taaskehtestamine“ sätestab, et sisepiiril riiki sisenemisel piirikontrolli ja riigipiiri valvamise ajutisel taaskehtestamisel kohaldatakse isikute ja transpordivahendite riigipiiri ületamise kontrollis välispiiri valvamisele ja piirikontrollile kehtestatud nõudeid, sh kohustust teha piirikontrolli; küsitleda transpordivahendi meeskonda ja reisijaid; teha sanitaarkontrolli. Vabariigi Valitsuse 11. mai 2020. a määrus nr 36 lõpetas alates 15.05.2020 piirikontrolli Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi vahelisel maismaapiiril ja täpsustas sisepiiril piirikontrolli tegemist olulise sättega „Sisepiiril riiki sisenemisel piirikontrolli ja riigipiiri valvamise ajutisel taaskehtestamisel kohaldatakse isikute ja transpordivahendite riigipiiri ületamise kontrollis välispiiri valvamisele ja piirikontrollile kehtestatud nõudeid vajaduse järgi, et tuvastada piiri ületav isik ja tema reisi eesmärk.“⁷

Siinne analüüs annab ülevaate sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise õiguslike aluste muutumisest ajavahemikul 2006–2019; Euroopa Nõukogu soovitusel toimunud piirikontrolli ajutisest taaskehtestamisest sisepiiridel 2016–2019; Frontexi rollist sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamiseks soovitusel andmisel, Euroopa Komisjoni soovitustest tõhustada sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise asemel politseimeetmeid ning analüüsib ressursi kasutamist sisepiiridel piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel Norras, Rootsis, Soomes, Eestis, Lätis, Leedus, Saksamaal ja Itaalias. Mõttepaber on magistriõppes abimaterjaliks Schengeni õigustiku ehk *acquis'* vastavate sätete tundmaõppimisel. Analüüsi koostamisel tehti ressursi kasutamist puudutavad intervjuud PPA töötajatega ning kirjalikud küsitlused eelpool nimetatud riikide piirihalduse eest vastutavate ametnikega.

⁴ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20200316_covid-19-guidelines-for-border-management.pdf.

⁵ Samas.

⁶ Tõlgitud inglise keelest. *Mutatis mutandis* on keskaegne ladinakeelne fraas, mis tähendab „muutuvate asjadega, mida tuleks muuta“ või „muutnud seda, mida on vaja muuta“ või „kui vajalikud muudatused on tehtud“ https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enEE826EE826&ei=ZoTXX--UM4SnrgSj0pHICA&q=mutatis+mutandis+-meaning&oq=mutatis+mutandis&gs_lcp=CgZwc3ktYWIQARgCMgIIADICCAyAggAMgIIADICCAyAggAMgYIABAWEB4yBggAEByQHjIGCAAQFhAeMgYIABAWEB46BAGAEec6CggAELEDEIMBEEM6CA-gAELEDEIMBOgUIABCxA0oFCAQSATFKBQgFEgExSgUIBxIBMUoFCAgSATFKBQgJEgExSgYIChICND-JQtSJYyUJgp1loAnACeASAAfkiBiAH2CjIBBTauNC4ymAEAoAEBoAECqgEHZ3dzLXdpERABAMgBCMA-BAQ&scient=psy-ab.

⁷ <https://estlex.ee/?id=76&aktid=212088&fd=1&leht=1>.

1. SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTIST TAASKEHTESTAMIST REGULEERIVAD EL-I ÕIGUSAKTID

Sisepiiridel piirikontrolli ajutine taaskehtestamine reguleeriti 19. juuni 1990. a allkirjastatud ja 1995. a jõustunud Schengeni konventsiooniga. Sellega rakendatakse 14. juunil 1985. a Beneluxi majandusühenduse riikide, Saksa Föderaalse Vabariigi ja Prantsuse Vabariigi vahel sõlmitud Schengeni lepingut. Eelkõige sätestab Schengeni leping ja konventsioon piirikontrolli järkjärgulise kaotamise lepinguosaliste riikide ühistel piiridel.⁸ Seega võisid lepinguosaliste riikide kodanikud ületada ühiseid piire ilma, et neid piiridel kontrollitaks. Sama põhimõtte kehtis välismaalaste kohta, kellel oli lepinguosaliste riikide territooriumil viibimiseks seaduslik alus – viisa või elamisluba. Konventsiooni artikli 2 lõige 2 jätab aga lepinguosalisele riikidele võimaluse, juhuks kui see on vajalik avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides, kehtestada lühikeseks ajaks sisepiiril piirikontroll. Konventsioonis märgitakse, et sisepiiril piirikontrolli taastamisel tuleb arvestada põhjustega, mille tõttu kontroll taastati. Samas tuleb tagada, et kontroll oleks asjakohane. Kontrolli taastamine sisepiiridel sai üldjuhul toimuda pärast konsulteerimist teiste lepinguosalistega, välja arvatud juhtumid, kui avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides oli vajalik viivitamatult tegutseda.

SCHENGEN, LUXEMBURG. Allikas: Aare Evisalu erakogu

⁸ AGREEMENT between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders.

Siinkohal on oluline peatuda Schengeni konventsiooni artikli 2 lõikel 3, mis ütleb, et piirikontrolli kaotamine lepinguosaliste riikide vahelistel piiridel ei piira kuidagi politsei seaduslikke volitusi kogu riigi territooriumil. 2006. aasta Schengeni piirieeskirjade artikkel nr 21 (2019. a redaktsiooni artikkel 23) sätestab, et lepinguosalise riigi territooriumil toimuvad politseilised kontrollid. Nimetatud artikli mõte jääb kohati küll arusaamatuks. On öeldud, et piirikontrolli kaotamine sisepiiridel ei mõjuta riigisisese õiguse kohaselt seda, kuidas liikmesriikide pädevad asutused politseikohustusi täidavad, niivõrd kuivõrd nimetatud kohustuste täitmise toime ei ole piiril toimuva kontrolliga samaväärne. Sama säte kehtib ka piirialadel. Politseikohustuste täitmist ei või käsitleda samaväärsena kontrollidega piiril, kui:

- 1) politseimeetmete eesmärk ei ole piirikontroll;
- 2) politseimeetmed põhinevad politsei üldistel andmetel ja kogemusel, mis käsitlevad võimalikke ohte avalikule julgeolekule ning mille eesmärk on eelkõige võidelda piiriülese kuritegevusega;
- 3) politseimeetmed kavandatakse ja teostatakse viisil, mis erineb selgelt välispiiridel tehtavatest korrapärastest isikukontrollidest;
- 4) politseimeetmed võetakse kohapealsete kontrollide alusel.⁹ Just see säte tekitabki segadust. Reeglina rakendabki politsei meetmeid oma tegevuse asukohas.

Schengeni piirieeskirjade 2006. aasta redaktsioon kehtis sisepiiridel piirikontrolli ajutist taaskehtestamist puudutavate muudatusteta kuni 2016. aastani. Kuna piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiridel oli mitmel põhjusl muutunud aastaks 2019 üsna sagedaseks, täpsustati Schengeni piirieeskirjade vastavaid sätteid veelgi. Ülevaade Schengeni piirieeskirjade muutumisest aastatel 2006–2019 on toodud üksikasjalikult „Lisas II“.

Schengeni piirieeskirjade II peatükk „Piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiridel“ sisaldab hulga artikleid, mis sätestavad ajutise piirikontrolli taaskehtestamise üld- ja erimenetluse, selle üldise raamistiku ja taaskehtestamise ettenähtavate sündmuste puhul, pikendamise tingimused ja kriteeriumid Euroopa Parlamendi teavitamise protseduuri, avalikkuse informeerimise ning konfidentsiaalsuse nõuded. Allpool analüüsitakse aastatel 2006–2019 muudetud sätteid ning nende mõju olemasoleva piirivalveressursi kasutamisele.

2006. aastal vastu võetud Schengeni piirieeskirjad¹⁰ sätestavad sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise tingimused, järgides Schengeni konventsioonis sätestatud – piirikontrolli taastamine sisepiiril on lubatud, kui esineb tõsine oht avalikule korrale või riigi sisejulgeolekule. Piirieeskirjades rõhutatakse, et sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskehtestamise jaoks peaks olema sätestatud vajalikud tingimused ja kord, et tagada selliste meetmete erakordsus ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimine. Soovitakse tagada, et oleks täidetud üldreegel selle kohta, et sisepiire võib ületada igas kohas ilma, et isikuid, olenemata nende kodakondsusest, piiril kontrollitakse.¹¹ Samas rõhutatakse, et sisepiiridel ajutiselt taaskehtestatud piirikontrolli rakendusala ja kestus peaksid olema üksnes sellised, mis on minimaalselt vajalikud konkreetsele ohule reageerimiseks ning et alal, kus isikud võivad vabalt liikuda, peaks piirikontrolli taaskehtestamine sisepiiridel kujutama erandit.¹²

⁹ Samas, art 21.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R0562&from=EN>.

¹¹ Samas, art 20.

¹² Samas, p 15, p 16.

1.1. SCHENGENI PIIRIEESKIRJADE SÄTTED PIIRIKONTROLLI AJUTISE TAASKEHTESTAMISE KOHTA SISEPIIRIDEL

1.1.1. PIIRIKONTROLI AJUTINE TAASKEHTESTAMINE SISEPIIRIDEL TÕSISE OHU KORRAL AVALIKULE KORRALE VÕI SISEJULGEOLEKULE. 2006. A REDAKTSIOONI ARTIKKEL 23; 2016. A JA 2019. A REDAKTSIOONIDE VASTAV ARTIKKEL 25

Schengeni piirieeskirjade 2006. a redaktsiooni artikkel 23¹³ käsitleb piirikontrolli ajutist taaskehtestamist sisepiiridel, märkides, et piirikontrolli taaskehtestamise eelduseks on tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule, mille korral võib liikmesriik erakorraliselt taaskehtestada piirikontrolli oma sisepiiridel piiratud ajavahemikuks kestusega kuni 30 päeva. Rõhutatakse, et piirikontrolli ajutise taaskehtestamise ulatus ei või olla suurem ja kestus pikem, kui on otseselt vaja, et tõsisele ohule reageerida. Juhtudel, kui tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule kestab kauem kui 30 päeva, võib liikmesriik piirikontrolli pikendada kuni 30-päevaste ajavahemike võrra, võttes arvesse võimalikke uusi tegureid. Samas jätab 2006. a seadus sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise maksimaalse kestuse täpsustamata. Põhimõtteliselt võis piirikontrolli sisepiiridel jätkata aastaid, pikendades aega 30 päeva võrra, kui selleks oli mõjuv põhjus ja sellest teavitatakse Euroopa Komisjoni ja liikmesriike. Nimetatud säte pole Eestis probleemiks olnud, kuna 2007. a 27. detsembrini, mil Eesti sisepiiridel kaotati Schengeniga liitumisel piirikontroll, ei olnud piirikontrolli taaskehtestamine aktuaalne. Vastupidi, mõeldi, kuidas sisepiiride valvest vabanenud ressurss efektiivselt ära kasutada.

2016. ja 2019. aasta redaktsioonide vastav artikkel 25¹⁴ sätestab sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise üldraamistikku, täpsustades 2006. aastal kehtinud redaktsiooni tingimusega, et piirikontrolli võib taastada kõikidel või konkreetsetel sisepiirilõikudel. Samuti rõhutatakse, et piirikontroll taaskehtestatakse sisepiiridel ainult viimase abinõuna ja otsust taaskehtestamise kohta tuleb kaaluda. Redaktsioon täpsustab ajutise taaskehtestamise kestuse, märkides, et see võib olla kõige rohkem kuus kuud, erandjuhtudel on kõikide pikendamiste maksimaalne ajavahemik kaks aastat.

2016. ja 2019. aasta redaktsiooni on lisatud artikkel 26, mis täpsustab eelmist redaktsiooni piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kriteeriumitega. Nimelt rõhutatakse, et kui liikmesriik otsustab taaskehtestada ajutiselt, viimase abinõuna piirikontrolli ühel või mitmel sisepiiril või mõnel piirilõigul või otsustab taaskehtestamist pikendada, hindab liikmesriik seda, mil määral on kõnealuse meetmega võimalik ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule vähendada. Samuti rõhutatakse vajadust hinnata kõnealuse meetme kohaldamise proportsionaalsust võrreldes asjaomase ohuga. Nimetatud artikkel näeb ette, et asjaomane liikmesriik koostab hinnagu, kus võtab arvesse eelkõige oma avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardava ohu, sealhulgas terroriaktidest või -ähvardustest tuleneva ohu ning organiseeritud kurietegvusega seotud ohu tõenäolise mõju; ning meetme tõenäolise mõju isikute vabale liikumisele sisepiirikontrollita alal. Kõnealuse meetme proportsionaalsuse hindamine on märgilise tähtsusega. Nimelt, nagu eelpool märgitud, ei sisalda Schengeni piirieeskirjad mingeid konkreetseid sätteid juhuks, kui tegemist on piirikontrolli taastamisega sisepiiridel pandeemia leviku tõkestamiseks. Kehtivad õigusaktid ei reguleeri, millises ulatuses on sisepiiridel välispiiride kontrolli nõudeid otstarbekas kohaldada. Näiteks andis sõidukite tehniliste andmete kontroll kindlasti võimaluse avastada ärandatud sõidukeid, aga ei täitnud kuidagi pandeemia leviku tõkestamise eesmärki. Samuti lisandus sisepiiridel piirikontrolli tegevatele ametnikele kohustus hinnata visuaalse vaatluse ja kehatemperatuuri mõõtmise teel piiriületaja tervises seisundit ning

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R0562&from=EN>.

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32016R0399>.

koguda piiriületajatelt kirjalikud ankeedid, kus piiriületajad, tuginedes aususele ja südame-tunnistusele, deklareerisid oma terviseandmed. Piirikontrolli teinud ametnikud edas-tasid ankeedid Terviseametile. Ankeetide edasine saatus pole teada.

1.1.2. MENETLUSED ETTENÄHTAVATE SÜNDMUSTE PUHUL. 2006. A REDAKTSIOONI ARTIKKEL 24; 2016. JA 2019. A REDAKTSIOONIDE ARTIKKEL 27

2006. aasta redaktsiooni artikkel 24 annab juhised menetluseks ettenähtavateks sünd-musteks, nagu seda oli näiteks USA presidendi visiit Eestisse 2014. aastal, kui sisepiiridel kehtestati piirikontroll 31. augustist 3. septembrini. Eesti informeeris teisi liikmesriike ja Euroopa Komisjoni, teatades, et piirikontrolli tehakse sisepiiril ainult rangelt vajalikus ulatuses, mis on vajalik avaliku korra ja sisejulgeoleku tagamiseks. Sisepiiridel piirikont-rolli taaskehtestamisel on üheks nõudeks see, et taaskehtestamise otsus võetakse vastu läbipaistvalt ja avalikkust teavitatakse sellest, välja arvatud siis, kui avalikustamise piira-miseks on kaalukaid julgeolekupõhjuseid.

Schengeni piirieskirjade järgi peab liikmesriik, kui ta kavatseb sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestada, teatama sellest esimesel võimalusel teistele liikmesriikidele ja komisjo-nile ning esitama niipea kui võimalik teabe kavandatava taaskehtestamise põhjuste kohta. Üksikasjalikult tuleb kirjeldada sündmusi, mis kujutavad endast avalikule korrale või sisejulgeolekule tõsist ohtu; täpsustada kavandatava taaskehtestamise ulatust ehk seda, millistel sisepiiri lõikudel piirikontroll taaskehtestatakse; loetleda ametlike piiripunktide nimed; kavandatava taaskehtestamise kuupäev ja kestus ning vajadusel meetmed, mida teised liikmesriigid peaksid võtma.

Pärast asjaomase liikmesriigi teadet võib Euroopa Komisjon esitada oma arvamuse, ilma et see piiraks liikmesriigi õigust piirikontroll sisepiiril ajutiselt taaskehtestada. Küll aga jääb Euroopa Komisjonile õigus kontrollida meetmete proportsionaalsust piirikontrolli taaskehtestamise põhjustanud sündmuse ning avalikule korrale või sisejulgeolekule esi-neva ohu suhtes.

2016. ja 2019. a redaktsioonid lisavad täpsustusi sisaldava artikli 27, mis näeb ette sise-piiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise menetluse ja annab Euroopa Komisjonile ja teistele liikmesriikidele varasemaga võrreldes suurema rolli. Liikmesriigile pannakse kohustus teavitada teisi liikmesriike ja Euroopa Komisjoni piirikontrolli taaskehtesta-mise kavatsusest vähemalt neli nädalat enne kavandatavat piirikontrolli taaskehtestamist. Juhul kui asjaolud, mis on tekitanud vajaduse piirikontroll ajutiselt taaskehtestada, ilm-nevad vähem kui neli nädalat enne kavandatavat taaskehtestamist, edastatakse informat-sioon siis, kui asjaolud on teatavaks saanud. Samuti on lisatud sätted, mille järgi võivad asjaomase teate esitada kaks või enam liikmesriiki. Euroopa Komisjonile on jäetud õigus küsida asjaomaselt liikmesriigilt lisateavet. Teave sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskeh-testamise kohta edastatakse samaaegselt Euroopa Nõukogule ja Parlamendile. Liikmes-riigil on õigus osa teabest salastada. See ei piira teabe avaldamist Euroopa Parlamendile, küll aga paistab, et see piirab teabe esitamist Euroopa Nõukogule. Euroopa Komisjon lähtub teabe esitamisel parlamendile salastatud teabe käsitlemise eeskirjadest. Euroopa Komisjonile ja igale liikmesriigile jääb õigus pärast asjaomase teate saamist avaldada oma arvamust ja ajutise piirikontrolli suhtes konsulteerida. See aga ei piira EL-i lepingu artik-kel 72 kohaldamist¹⁵. Seega ei saa keegi keelata ühelgi liikmesriigil piirikontroll sisepiiril

¹⁵ Artikkel 72 (endine EÜ asutamislepingu artikli 64 lõige 1 ja endine EL lepingu artikkel 33). Jaotis ei mõjuta liikmesrii-kide nende kohustuste täitmist, mis on seotud avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitsmisega. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0015.02/DOC_2&format=PDF.

ajutiselt taaskehtestada. Siiski on Euroopa Komisjonil õigus kahtluse korral kavandatud taaskehtestamise vajalikkuse või proportsionaalsuse kohta oma arvamus esitada. Euroopa Komisjonil on õigus korraldada asjaomasel juhul liikmesriikide vahelist koostööd, näiteks liikmesriikidega kohtumisi ja konsultatsioone, et kontrollida piirikontrolli ajutist taaskehtestamist ja arutleda avalikule korrale või sisejulgeolekule ohtu põhjustanud sündmustega seotud meetmete proportsionaalsuse üle. Kohtumised toimuvad vähemalt 10 päeva enne piirikontrolli taaskehtestamise kavandatavat kuupäeva.

1.1.3. MENETLUSED KIIRELOOMULISI MEETMEID NÕUDVATE JUHTUMITE PUHUL. 2006. A PIIRIEESKIRJADE ARTIKKEL 25; 2016. JA 2019. A REDAKTSIOONIDE ARTIKKEL 28

2006. a piirieskirjade artikkel 25 sätestab menetluse kiireloomulisi meetmeid nõudvate juhtumite puhul. Nimelt võib liikmesriik juhtudel, kui liikmesriigi avaliku korra või sisejulgeolekuga seotud kaalutlused nõuavad kiireloomuliste meetmete võtmist, taaskehtestada sisepiiridel erakorraliselt ja viivitamata piirikontrolli. Teisi liikmesriike ja Euroopa Komisjoni informeeritakse sellest viivitamatult.

2016. ja 2019. a redaktsiooni vastav artikkel 28 sätestab kiireloomulisi meetmeid nõudvate juhtumite puhuks erimenetluse, sätestades erinevalt 2006. a redaktsioonist, et ajutine piirikontrolli taaskehtestamine on lubatud kuni 10 päevaks. Juhul kui oht püsib kauem kui 10 päeva, võib liikmesriik ajavahemikku pikendada 20 päeva kaupa, kõige rohkem kaheks kuuks. Liikmesriigile pannakse kohustus hinnata meetmete vajadust ja proportsionaalsust ning arvestada uute võimalike üksikasjadega.

1.1.4. SISEPIIRIDEL TEHTAVA PIIRIKONTROLLI KESTUSE PIKENDAMISE MENETLUS. ERIMENETLUS. 2006. A REDAKTSIOONI ARTIKKEL 26; 2016. JA 2019. A REDAKTSIOONI ARTIKLID 29 JA 30

2006. a redaktsiooni artikkel 26 sätestab sisepiiridel tehtava piirikontrolli kestuse pikendamise menetluse, jäädes siiski üldiseks.

Nähakse ette kaks põhitingimust – liikmesriigid võivad sisepiiridel tehtava piirikontrolli kestust pikendada üksnes pärast seda, kui teistele liikmesriikidele ja Euroopa Komisjonile on edastatud pikendamise põhjuste kohta kogu asjakohane teave. Pikendamise maksimumkestust redaktsioonis märgitud pole.

2016. a redaktsioon näeb artiklis 29 ette erimenetluse erandjuhtudel, mis ohustavad sisepiirikontrollita ala üldist toimimist.

Nimetatud artikkel on tähtis, kuna piirieskirjade selle muudatuse tegemise tingis 2015. a enneolematu ebaseadusliku migratsiooni surve EL-i välispiiridele. Samas annab nimetatud 2016. a täiendus Euroopa Komisjonile, Euroopa Nõukogule ja Frontexile võrreldes varasemaga suurema rolli. Sätestatakse, et erandjuhtudel, kui sisepiirikontrollita ala üldise toimimise seavad ohtu Schengeni piirieskirjade artiklis 21¹⁶ toodud asjaolud,

¹⁶ Artikkel 21 „Välispiiridel kohaldatavad meetmed ja agentuuri toetus“

1. Kui määruse (EL) nr 1053/2013 artikli 14 kohaselt koostatud hindamisaruandes on esile toodud tõsised puudused välispiiride kontrollimisel, võib komisjon soovitada rakendusaktiga hinnataval liikmesriigil võtta teatavaid erimeetmeid, mis võivad olla järgmised:

a) võtta kasutusele Euroopa piirivalverühmad kooskõlas määrusega (EÜ) nr 2007/2004;

b) esitada agentuurile arvamuse saamiseks riskianalüüsil põhinevad strateegilised kavad, sealhulgas teave töötajate lähetamise ja seadmete kohta. Komisjon teavitab sellest ka Euroopa Parlamenti ja nõukogu.

3. Kui hindamisaruandes jõutakse järeldusele, et hinnatav liikmesriik eirab tõsiselt oma kohustusi ja peab seega esitama kolme kuu jooksul asjakohase tegevuskava ning kui pärast nimetatud kolme kuu möödumist leiab komis-

võivad liikmesriigid taaskehtestada piirikontrolli sisepiiridel mitte kauemaks kui kuueks kuuks. Sellised asjaolud võivad näiteks kujutada endast tõsist ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule sisepiirikontrollita alal või selle osadel. Juhul kui erandjuhud püsivad, võib piirikontrolli sisepiiridel pikendada kuni kuue kuu võrra kõige rohkem kolmel korral. Seega on maksimaalne pideva piirikontrolli kestus sisepiiridel ikkagi kaks aastat. Olulisim on säte, mille järgi võib Euroopa Liidu Nõukogu Euroopa Komisjoni ettepanekul soovitada ühel või mitmel liikmesriigil taaskehtestada piirikontroll kõikidel või konkreetsel sisepiiri lõikudel (vt mõttepaberi p 2 „Euroopa Komisjoni ja Nõukogu roll liikmesriikidele sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise ettepaneku tegemisel“) ning soovitada piirikontrolli kestuse pikendamist. Samuti on oluline, et iga liikmesriik võib paluda Euroopa Komisjoni esitada Euroopa Nõukogule ettepaneku sisepiiril või selle osadel taaskehtestada ajutine piirikontroll. Sama artikkel näeb ette, et piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel Euroopa Nõukogu soovitusel informeerib liikmesriik ise teisi liikmesriike, Euroopa Komisjoni ja ka Euroopa Parlamenti.

Nähakse ette ka olukord, kus liikmesriik ei täida Euroopa Nõukogu antud soovitusi sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kohta. Sellisel juhul esitab see liikmesriik Euroopa Komisjonile kirjalikult ja viivitamata põhjused, miks soovitus täitmata jäeti. Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja Nõukogule aruande, kus hindab, millised on soovitusel täitmata jätmise tagajärjed ühiste huvide kaitstusele.

2019. a redaktsioon täpsustab 2016. a oma, viidates Frontexi määruse artikli 19 lõikele 1¹⁷ ning täpsustab, et kui olukord kujutab endast avalikule korrale või sisejulgeolekule tõsist ohtu, võib sisepiiride kontrolli pikendada kuni kuueks kuuks. Samuti märgitakse, et kui erandlik olukord püsib, võib ajavehamikku maksimaalselt kuni kolmel korral kuue kuu kaupa pikendada.

2016. ja 2019. a redaktsioonide artikkel 30 sätestab sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kriteeriumid erandjuhtudel (nagu see on toodud artiklis 29), mis ohustavad sisepiirikontrollita ala üldist toimimist. Artikliga on mõeldud, et olles soovitanud piirikontrolli ajutiselt ühel või mitmel sisepiiri lõigul ajutiselt taaskehtestada, hindab Euroopa Nõukogu, mil määral on kõnealuse meetmega võimalik sisepiirikontrollita ala ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule vähendada. Samuti hinnatakse seda, kas kõnealuse meetme kohaldamine on asjaomase ohuga proportsionaalne. Hinnangu aluseks on liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni esitatud üksikasjalik teave. Hinnangu koostamisel võetakse arvesse eelkõige tehnilise või rahalise abi meetmed, mida saaks kasutada või mida on kasutatud liikmesriigi või Euroopa Liidu tasandil, sh Euroopa Piirivalveagentuuri, Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti või Europol'i pakutavat või kasutatavat abi. Hinnatakse, millisel määral on nimetatud meetmetega võimalik sisepiirikontrollita alal vähendada ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule. Oluline on uus säte selle kohta,

jon, et senine olukord jätkub, võib see tuua kaasa käesoleva määruse artiklis 29 sätestatud menetluse kohaldamise, kui kõik kohaldamise tingimused on täidetud.

¹⁷ Kiiret tegutsemist nõudev olukord välispiiridel 1. Kui välispiiride kontroll on muutunud niivõrd ebatõhusaks, et see võib seada ohtu Schengeni ala toimimisele, sest: a) liikmesriik ei võta vajalikke meetmeid kooskõlas haldusnõukogu otsusega, või b) liikmesriik, kelle välispiiridel esineb spetsiifiline ja ebaproportsionaalne surve, ei ole ametilt taotlenud piisavat toetust või ei astu vajalikke samme nimetatud artiklite alusel meetmete rakendamiseks, võib nõukogu komisjoni ettepaneku alusel võtta rakendusaktiga viivitamatult vastu otsuse, milles määratakse kindlaks ameti rakendatavad meetmed ohtude leevendamiseks ning nõutakse asjaomastelt liikmesriikidelt ametiga koostöö tegemist kõnealuste meetmete rakendamisel. enne ettepaneku esitamist konsulteerib komisjon ametiga. 2. Euroopa Parlamenti teavitatakse kohe kiireloomulist tegutsemist nõudva olukorra tekkides sellest olukorrast ja ka kõikidest järgnevatest olukorra lahendamiseks võetud meetmetest ja tehtud otsustest. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1624&from=PT>.

et kui välispiiride Schengeni hindamise¹⁸ käigus on tuvastatud tõsised puudused, mis mõjutavad tulevikus sisepiirideta ala avalikku korda või sisejulgeolekut, võetakse seda sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamisel arvesse. Samuti hinnatakse meetme tõenäolist mõju isikute vabale liikumisele sisepiirikontrollita alal. See 2016. a täiendus annab Euroopa Komisjonile ja Nõukogule võrreldes varasemaga laiemad volitused. Nimelt saab nõukogu õiguse kohustada liikmesriiki taastama ajutiselt sisepiiridel piirikontroll. Enne seda kui Euroopa Nõukogu annab soovitusel taastada sisepiiridel ajutiselt piirikontroll, võib Euroopa Komisjon nõuda liikmesriikidelt, Frontexilt, Europolilt või teistelt liidu asutustelt või ametitelt lisateavet. Samuti antakse Euroopa Komisjonile õigus teha kohapealseid kontrollkäite ehk viia asjaomastel piiridel läbi etteteatamata hindamisi. Kontrollkäikudel osalevad vastava koolituse läbinud Schengeni tavapäraseid hindamiseksperdid liikmesriikidest, Frontexist, Europolist või mistahes muust liidu asutusest või ametist. Hindamisvisiitide eesmärk on sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise soovitusel andmiseks vajaliku teabe kogumine või selle kontrollimine.

1.1.5. EUROOPA PARLAMENDI TEAVITAMINE. 2006. A REDAKTSIOONI ARTIKKEL 27; 2016. JA 2019. A REDAKTSIOONIDE ARTIKKEL 31

2006. a redaktsiooni artikkel 27 (2016. ja 2019. a artikkel 31) sätestab Euroopa Parlamendi teavitamise.

Asjaomane liikmesriik või Euroopa Nõukogu teavitab esimesel võimalusel Euroopa Parlamenti piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel võetud meetmetest. Alates kolmandast järjestikusest pikendamisest edastab liikmesriik Euroopa Parlamendile sisepiiridel tehtava piirikontrolli vajaduse kohta aruande, kui seda nõutakse. 2016. ja 2019. a redaktsioonid lisavad nõude lisaks parlamendile teavitada viivitamata ka Euroopa Nõukogu.

1.1.6. VÄLISPIIRI PIIRIKONTROLLI SÄTETE KOHALDAMINE SISEPIIRIL *MUTATIS MUTANDIS*. 2006. A PIIRIEESKIRJADE ARTIKKEL 28; 2016. JA 2019. A REDAKTSIOONIDE ARTIKKEL 32

Eriti olulise tähtsusega on 2006. a piirieeskirjade artikkel 28 (2016. ja 2019. a redaktsioonide artikkel 32), mis sätestab selgelt, et kui sisepiiridel taaskehtestatakse piirikontroll, siis kohaldatakse Schengeni piirieeskirjade sätteid, mis käsitlevad välispiiri piirikontrolli *mutatis mutandis*.

Piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiril tähendab piirieeskirjade kohaselt seda, et kõiki isikuid ja transpordivahendeid kontrollitakse sisepiiride ületamisel samamoodi, nagu seda tehakse välispiiril, kohaldades vajalikke muudatusi. Erinevalt välispiiri kontrollist ei kanta välismaalase reisidokumenti piiriületustempli jälgendit.

1.1.7. ARUANNE PIIRIKONTROLLI TAASKEHTESTAMISE KOHTA. 2006. A REDAKTSIOONI ARTIKKEL 29; 2016. JA 2019. A REDAKTSIOONI ARTIKKEL 33

2006. a redaktsiooni artikkel 29 (2016. ja 2019. a redaktsioonides artikkel 33) sätestab, et sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kohta esitab asjaomane liikmesriik piirikontrolli taaskehtestamise kuupäeval või varsti pärast seda Euroopa Parlamendile, Nõukogule ja Euroopa Komisjonile piirikontrolli taaskehtestamise tõhususe ja kontrollide toimimise kohta aruande.

¹⁸ Määrus (EL) nr 1053/2013, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:2301_1.

2016. ja 2019. a redaktsioonid täpsustavad, et aruanne esitatakse hiljemalt neli nädalat pärast sisepiiril piirikontrolli kaotamist Euroopa Parlamendile, Euroopa Nõukogule ja Euroopa Komisjonile. Aruanne peab sisaldama esialgset hindamist, sh tuleb hinnata ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule, piirikontrolli ajutise taaskehtestamise mõju isikute vabale liikumisele; rakendatud meetme proportsionaalsust, tehnilise või rahalise abi meetmeid, Schengeni hindamise käigus tuvastatud puuduste mõju avalikule korrale või sisejulgeolekule tulevikus. Samuti peab andma hinnangu kontrollidele, naaberriikidega tehtavale koostööle, sh piirikontrolli taaskehtestamise tõhususele. Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile vähemalt kord aastas aruande sisepiirikontrollita ala toimimise kohta. Aruannetes näidatakse ära kõik vaadeldaval aastal tehtud sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskehtestamise otsused.

1.1.8. AVALIKKUSE TEAVITAMINE. 2006. A REDAKTSIOONI ARTIKKEL 30; 2016. JA 2019. A REDAKTSIOONIDE ARTIKKEL 34

2006. a artikkel 30 (2016. ja 2019. a artikkel 34) sätestab avalikkuse teavitamise. Artiklis märgitakse, et sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskehtestamise otsus tehakse läbipaistvalt ning sellest teavitatakse avalikkust, välja arvatud juhul, kui esineb kaalukaid julgeolekupõhjuseid. 2016. ja 2019. a redaktsioonid täpsustavad, et piirikontrolli ajutisest taaskehtestamisest sisepiiril teavitavad nii Euroopa Komisjon kui asjaomane liikmesriik kooskõlastatult üldsust, esitades kõnealuse meetme algus- ja lõppkuupäeva.

1.1.9. KONFIDENTSIAALSUS. 2006. A REDAKTSIOONI ARTIKKEL 31; 2016. JA 2019. A REDAKTSIOONIDE ARTIKKEL 35

2006. a redaktsiooni artikkel 31 (2016. ja 2019. a redaktsioonide artikkel 35) sätestab konfidentsiaalsuse. Asjaomase liikmesriigi taotlusel käsitlevad teised liikmesriigid, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon piirikontrolli taaskehtestamise, selle pikendamise või seda käsitlevat aruannet konfidentsiaalsena.

2. EUROOPA KOMISJONI, NÕUKOGU JA FRONTEXI ROLL LIIKMESRIIKIDELE SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTISE TAASKEHTESTAMISE ETTEPANERU TEGEMISEL

2.1. EUROOPA NÕUKOGU JA EUROOPA KOMISJONI ROLL

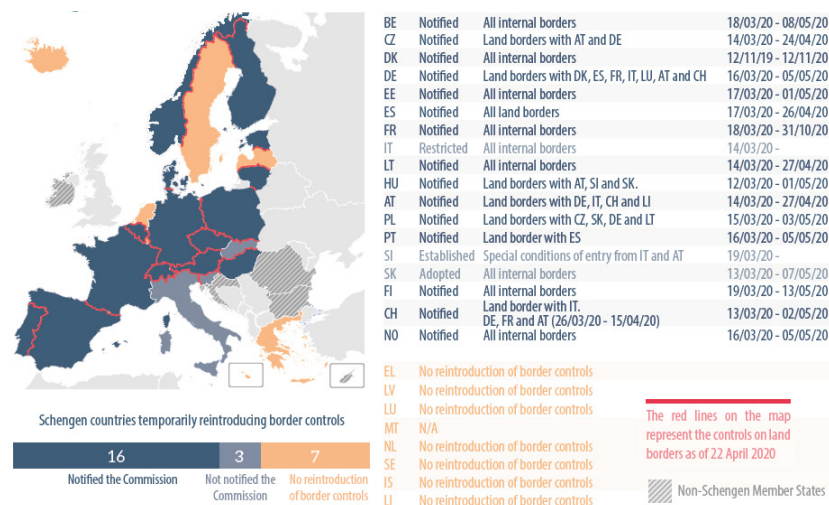
Erandjuhtudel, kui Schengeni ala üldine toimimine on välispiiri kontrollimisel esinevate pidevate ja tõsiste puuduste tõttu ohus, ja niikaua kui see kujutab endast tõsist ohtu avalikule korrale ja sisejulgeolekule, võib Euroopa Nõukogu Euroopa Komisjoni ettepanekul piirieskirjade artikli 29 alusel soovitada ühele või mitmele liikmesriigile ühel või mitmel sisepiiri lõigul piirikontrolli ajutist taaskehtestamist. Selline soovitus antakse vaid siis, kui kõik muud võimalused, sh Frontexi määruse 2016/1624 artiklis 19a(1) toodud otsus kaitsta Schengeni ala ühiseid huve, on ammendatud ja riskide maandamiseks võetud muud meetmed on osutunud ebaefektiivseks.

Tõsiste puuduste olemasolu peab olema kajastatud määruse 1053/2013 alusel läbi viidud välispiiride Schengeni hindamise raportis. Määrusega sätestatakse mehhanismid, millega Schengeni *acquis'* rakendamist hinnata. Sellistel juhtudel on liikmesriigil kolm kuud aega, et esitada Euroopa Komisjonile tegevuskava, kuidas hindamisraportis toodud puudused kõrvaldada. Pärast kolme kuu möödumist ning kui komisjon leiab, et tõsine olukord püsib, võidakse algselt artiklis 26 toodud protseduur piirkontrolli ajutiseks taaskehtestamiseks sisepiiril. Nõukogu soovitusel taaskehtestati välispiiri hindamise käigus avastatud puuduste ja märkimisväärse ebaseaduslike rändajate liikumise tõttu Schengeni alal ajutiselt piirikontroll sisepiiridel 2016.–2017. aastal näiteks Norras, Rootsis, Taanis, Saksamaal ja Austrias.¹⁹

Täielik ülevaade liikmesriikidest, kes kehtestasid COVID-19 tõttu ajutiselt piirikontrolli sisepiiridel Schengeni piirieskirjade artiklite 25 ja 28 ja muudel alustel, on too-

¹⁹ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications_-_reintroduction_of_border_control_en.pdf.

dud Lisas I ja aadressil: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications_-_reintroduction_of_border_control_en.pdf.

ÜLEVAADE LIIKMESRIIKIDEST, KUS SISEPIIRIDEL TAASKEHTESTATI PIIRIKONTROLL MAAPIIRIL 2020. AASTA 22. APRILLIKS.²⁰

Allikas: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications__reintroduction_of_border_control_en.pdf.

2.2. FRONTEXI ROLL

Frontexi roll välispiiride halduses on põimitud Euroopa Nõukogu ja Komisjoni tegevusega liikmesriigile piirikontrolli taastamise soovitude andmisel. Nii nagu on öeldud Frontexi määruses, võetakse välispiiride Schengeni hindamisel arvesse Frontexi riskianalüüsi ja haavatavuse hindamise tulemusi. Samuti edastab Frontex kõnealuse teabe nii Euroopa Komisjonile kui ka Parlamendile.²¹ Koroonakriisi puhkedes asus Frontex info kogu ja seiraja rolli, edastades vajalikud andmed Euroopa Komisjonile. Frontex ei andnud liikmesriikidele soovitusi ega suuniseid optimaalseks piirikontrolliks sisepiiridel ega haavatavuse vältimiseks välispiiridel.

Frontexil on liikmesriikide sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise soovitusel andmisel otsene roll. Nimelt sätestab Frontexi määruse artikli 19 lõige 1 „Kiiret tegutsemist nõudev olukord välispiiridel“, et kui välispiiride kontroll on muutunud niivõrd ebatõhusaks, et see võib seada ohtu Schengeni ala toimimise, sest liikmesriik ei võta vajalikke meetmeid kooskõlas Frontexi haldusnõukogu otsusega, võib nõukogu komisjoni ettepaneku alusel võtta rakendusaktiga viivitamatult vastu otsuse, milles määratakse kindlaks meetmed, mida amet ohtude leevendamiseks rakendab, ning nõutakse asjaomastelt liikmesriikidelt kõnealuste meetmete rakendamisel ametiga koostööd. Enne ettepaneku esitamist konsulteerib komisjon ametiga. Kui asjaomane liikmesriik ei täida 30 päeva jooksul lõikes 1 osutatud nõukogu otsust ega tee Frontexiga vajalikku koostööd, võib komisjon algatada määruse (EL) 2016/399 artiklis 29 sätestatud menetluse.²² Ehk siis, Frontexi haldusnõukogul on õigus teha otsus saata komisjonile ja nõukogule teave selle kohta, et liikmesriigi(riikide) sisepiiridel tuleb ajutiselt piirikontroll taaskehtestada.

²⁰ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications__reintroduction_of_border_control_en.pdf.

²¹ Artikkel 32, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896&from=ET>.

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1624&from=et>.

3. SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTISE TAASKEHTESTAMISE PROBLEMAATIKA PANDEEMIA OHU KORRAL. SCHENGENI TULEVIKUVADE

18. MÄRTSIL 2020. AASTAL SAKSAMAA JA POOLA VAHELISEL PIIRIL, KUS SAJAD EESTI, LÄTI JA LEEDU KODANIKUD SOOVISID PIIRI ÜLETADA, ET KOJU NAASTA. OLUKORD LAHENES, KUI BALTI RIIGID SAATSID SAKSAMAALE LAEVAD, MILLEGA OMA KODANIKUD KOJU TRANSPORTIDA.²³

Allikas: <https://euobserver.com/coronavirus/147805>

Üldine pandeemia levikust tulenev stress, kaitsevahendite nappus, piirikontrolli tegevatele ametnikele pandud lisakohustus tervisedeklaratsioone koguda, sisepiiridel tekkinud ummikud, aeglane piirikontroll ja iga Schengeni riigi otsus teha piirikontrolli omal moel viis olukorrani, kus võis tõepoolest küsida, kas ja kui kaua Schengeni ala kestab.

2020. aasta novembris saatis Euroopa Komisjon liikmesriikide siseministritele Schengeni edasise arengu küsimuste kohta arutelupunktid, rõhutades, et piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiridel peaks olema viimane meede, ning soovitas sarnastes olukorda-

²³ <https://euobserver.com/coronavirus/147805>.

des kasutada kompensatsioonimeetmeid ehk siis politseikontrolle, seda ka piiriäärsetel aladel. Arutelupunktides märgiti muuhulgas, et Schengeni reegleid tuleb täiendada ning viia need vastavusse uute katsumustega, nagu pandeemia, julgeolekumured ja migratsioonihaldus, mis kõik viisid liikmesriigide sisepiiridel piirikontrolli taastamiseni. Nende katsumustega toimetulekuks ja Schengeni ala jätkusuutlikkuse tagamise kindlustamiseks moodutas Euroopa Komisjon Schengeni Foorumi.

Samas tunnistati, et Schengeni piirieskirju tuleb muuta ja eelkõige sisepiiridel piirikontrolli ajutist taaskehtestamist käsitlevat osa. Rõhutatati, et tuleb tagada sisepiiril piirikontrolli proportsionaalsus, selle lühiajalisus ning tagada, et piirikontrolli taastamine on siiski viimane võimalus. Pakuti, et politseikoostööd tuleb tõhustada parema infovahetuse ja uute tehnoloogiate kasutamise abil, ning märgiti, et politseikontroll võiks sisepiiridel piirikontrolli ajutisele taaskehtestamisele olla efektiivne alternatiiv.²⁴

Tuleb loota, et Schengeni Foorum, kus riikide siseministrid arutlevad pandeemia leviku tõkestamiseks vajalike meetmete väljatöötamise üle, muutub võluvitsaks, mille abil tulevikus katsumustele ühiselt vastu seista. COVID-19 on andnud võimaluse õppetund kätte saada ning liikmesriikide kogemust tuleks kindlasti arvesse võtta.

²⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_2232.

4. NAABERRIIKIDE JA TEISTE EL-I LIIKMESRIIKIDE KOGEMUS SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTISE TAASKEHTESTAMISE KORRAL COVID-19 PANDEEMIA LEVIKU TÕKESTAMISEKS, SH RESSURSI KASUTAMINE

Eesti naaberriikide ja teiste EL-i liikmesriikide vastavate kogemuste tundmaõppimiseks koostati küsimustik (vt Lisa III) ning saadeti see Soome, Rootsi, Norra, Taani, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa ja Itaalia piirihalduse eest vastutavatele ametnikele. Vastuseid ei saanud Taanist ja Poolast. Põhjamaade kogemus ja sisepiiridel piirikontrolli taastamise mehhanism väärrib kindlasti tutvumist ja põhjalikumat arutelu. Norras, Rootsis ja Soomes on sisepiiridel piirikontrolli ulatuse, meetodite ja protseduuride määramine delegeeritud valitsuse tasandilt kompetentse asutuse juhtkonna tasandile.

Vastanud liikmesriikide esindajad on üksmeelselt arvamusel, et kuigi EL-i tasandi õigusaktid katavad sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise problemaatika suures osas, ei kajasta need kuidagi olukordi, kus sisepiiride kontrolli eesmärk on pandeemia leviku tõkestamine. Vastav regulatsioon puudub nii EL-i kui ka riikide tasandil. Iga liikmesriik, olles suuremal või väiksemal määral tekkinud koroonakriisist mõjutatud, püüdis leida piirikontrolli tegemiseks sisepiiril kõige sobilikumad protseduurid. On selge, et piirikontroll aga pole ainus meede, millega pandeemia levikut tõkestada. Nii jääbki mitmetele vastanutele kahtlus, kas piirikontroll taastamine sisepiiril täidab pandeemia leviku tõkestamise eesmärki. Eelkõige sõltub see piiriületajate teadlikkusest ja südametunnistusest, kui nad terviseandmeid deklareerivad. Mitu liikmesriiki, sh Eesti, kohustas piiriületajaid täitma tervisedeklaratsiooni. Deklaratsioonide eesmärk ja praktiline otstarve on aga teadmata.

4.1. LÄTI

Läti piirivalve esindaja arvates on õigusaktid, kui pandeemia leviku tõkestamine välja arvata, EL-i tasandil taastamise kriteeriumite, tähtaegade ja tingimuste osas selgelt reguleeritud. Riiklikul tasandil on praeguseks samuti vastavad muudatused õigusaktidesse sisse viidud, protseduurid on kindlaks määratud ja täiendusi pole vaja. Praegust olukorda pole ei EL-i ega ka riiklikes õigusaktides kirjeldatud. Pandeemia leviku tõkestamiseks teeb valitsus korraldusi ja väljastab juhised. Läti ei taastanud 2020. aasta kevadel sisepiiridel piirikontrolli, küll aga taastasid piirikontrolli Leedu ja Eesti. Samas, alates 07.12.2020. a paigutati Läti sisepiiri aladele liikuvad migratsiooniärevale üksused, mis kontrollivad piiriületajal tervisedeklaratsiooni olemasolu.²⁵ Tervisedeklaratsioon, millega piiriületaja kinnitab kirjalikult, et ei põe COVID-19 ega ole olnud ühegi nakatunu lähikontaktne, kehtis 14 päeva.

Sisepiiril piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel osutavad inimressursiga piirivalvele abi kaitsejõud (Zemessardze ehk kaitseliit). Nende ülesanne on anda piirivalvele eriolukorras lisaressurss. 01.12.2020 jõustus Lätis uus piirivalveseadus, kus on koostöö kaitsejõududega väga täpselt kirjeldatud. Lisaks kasutatakse piirikontrolli ajutise taaskehtestamise korral migratsiooniametnikke, kellel on piirivalveline väljaõpe. Seega, Idapiiri valve kvaliteeti piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiril ei mõjuta, ressursi välispiirilt vähe-maks ei võeta.

Meetmete proportsionaalsuse suhtes tuleb märkida, et kui piirikontroll sisepiiril on taastatud, tähendab see, et tehaksegi piirikontrolli nii, nagu õigusaktid seda ette näevad. Kas see täidab pandeemia korral eesmärgi, ei ole selge. Eesmärk on ju välja selgitada, kas inimene on ohtlik seetõttu, et võib viirust levitada. Selline anketeerimine, kui isik deklareerib ise enda tervislikku seisukorda, põhineb ainult iga inimese südametunnistusel, ta kas esitab õiged andmed või mitte. Kehatemperatuuri mõõtmine ja sümptomite tuvastamine pole muidugi piirivalve pädevuses. Samas on ette nähtud, et kui olukord muutub kriitiliseks, paigaldatakse piiripunktide juurde kaitseväge telgid, kus töötavad kaitseväge meedikud. Piirivalvuritel on vajalikud isikukaitsevahendid olemas, nende ressurss on piisav.

4.2. LEEDU

Leedu piirivalve esindaja arvates annavad Schengeni piirieskirjad põhjaliku aluse sisepiiridel piirikontrolli ajutiseks taaskehtestamiseks, kuid see, kuidas liikmesriigid piirieskirjade sätteid kohaldavad, nagu ka see, kuidas protseduure sisepiiridel kohaldada, on problemaatiline. Piirieskirjade punkt 32 sätestab, et „Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mis on seotud vajadusega pikendada sisepiiridel piirikontrolli, ning kui tungiv kiireloomulisus seda nõuab, peaks komisjonil olema võimalus võtta vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.“ Seda pole pandeemia piiriülese leviku tõkestamise olukorras tehtud. Samuti on ebaselge nõue kohaldada sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskehtestamise korral välispiiri kontrollile laienevaid nõudeid *mutatis mutandis*.

Leedus on piisavalt kompensatsioonimeetmeid, et tagada vajalik ressurss sisepiiril piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel ja võtta kasutusele nii inim- kui ka tehniline ressurss. Näiteks võimaldab riigisisene asutustevaheline koostöö saada vajadusel lisaressursse. Ka see on oluline meede, et piirivalvurite ületunnid sisepiiri kontrolli taastamise korral tasustatakse. Sisepiiride kontrollis on kasutatud piirivalve liikuvaid üksusi, piirivalve õppeasutuste kadette ja üliõpilasi.

²⁵ <https://covidpass.lv/>.

COVID-19 pandeemia ettekäändel sulges Valgevene oma riigi piirid, kuigi tegelik põhjus oli seotud Valgevenes toimuvate massirahutustega. 16. mai seisuga oli lubatud Leedu Vabariigi piiri ületada vaid kolme piiripunkti kaudu: Medininkai – Kamenyj Log, Šalčininkai–Benjekoni, Raigardas–Privalka. Vene Föderatsiooni piiri lubati Kybartai–Chernyshevskoye, Panemunė–Sovetsk kaudu²⁶ ületada, sest ka Venemaa sulges pandeemia leviku tõkestamise eesmärgil oma piirid. Seega langes välispiiri piiripunktides piiriületuste arv drastiliselt, mille tõttu ressursi tagamise küsimust sisepiiridel ei tekkinud. Pandeemia leviku tõkestamise õppetunnina võib öelda, et piirikontrolli tase välispiiril tegelikult tõusis ja on jätkuvalt tõusuteel.

PRIVALKA PIIRIPUNKT VALGEVENE-LEEDU PIIRIL.

Allikas: <https://gpk.gov.by/en/situation-at-the-border/information-about-checkpoints/privalka/>

Lisaks on piirivalvel õigus vajadusel kasutada relvajõudude vabatahtlikke, siseministeeriumi avaliku julgeoleku talituse ametnikke jne, kuid nemad tohivad piirikontrollis täita üksnes avaliku korra tagamise funktsioone, nagu näiteks informatsiooni kogumine isikute kohta jms ülesandeid, kus ei ole vaja teha haldustoiminguid. Nimetatud asutuste õigused ja kohustused on reguleeritud eraldiseisvate õigusaktidega, haldusmõjutusvahendeid tohivad piirikontrollis kasutada üksnes piirivalveametnikud.

Koroona tingimustes ei tehtud veo- ja kaubaautode juhtide piiriületusele ei välis- ega sisepiiridel mingeid piiranguid. Samuti olid olemas juhised selliste piiriületajate kohta, kelle suhtes ei kohaldatud sisepiiride ületamisel kõiki välispiiri kontrollis rakendatavaid protseduure.

Leedus on selliste olukordade jaoks, nagu pandeemia leviku tõkestamine, spetsiaalsed situatsiooniplaanid. Koroonaõppetund andis teadmise, et sarnase olukorra jaoks peab kaasama siiski rohkem teenistusi ja ametkondi. Näiteks puudub piirivalvuritel pädevus teha piiridel tervisekontrolli. Seda kontrolli peaksid tegema selleks vastava väljaõppe saanud ametnikud ning alles pärast tervisekontrolli peaksid piirivalvurid tegema piirikontrolliga seotud protseduurid. Reisijatel mõõdeti piiriületusel kehatemperatuuri, kuid muid objektiivseid tervisekontrollitoiminguid ei tehtud. Pidades aga silmas seda, et viiruse leviku ainsaks kriteeriumuks ei ole kehatemperatuur, vaid ka muud sümptomid, on vaja, et tervist kontrolliksid tervishoiuspetsialistid ja mitte piiriametnikud.

Piiriametnikud on üsna hästi varustatud isikukaitsevahenditega. Siiski tuleb märkida, et infrastruktuur pole sisepiiridel samaväärne välispiiri piiripunktide infrastruktuuriga. See

²⁶ <https://urm.lt/default/en/important-covid19>

aga mõjutab piiriametnike julgeolekuleku- ja kaitsetaset. Seega ei saa üldse küsimuse alla seadagi, kas pandeemia leviku tõkestamise korral peaks olema piisavalt isikukaitsevahendeid või mitte. Näiteks on sisepiiride jaoks kaitsevahendite reserv olemas umbes üheks kuuks.

4.3. NORRA

Norras vastutab piirihaldusega seotud asjade korraldamise eest riiklik politseidirektoraat. Politsei vastutab piirikontrolli tegemise eest. Piirikontrolli, eriti patrull- ja vaatlustegevuse eest välispiiril, vastutavad koostöölepingute alusel teised avaliku võimu asutused ning Norra relvajõud ja rannikuvalve.

Riikliku politseidirektoraadi ametnike arvates on nii EL-i kui ka riigisisised õigusaktid piisavad piirikontrolli ajutiseks taaskehtestamiseks sisepiiridel. Kuna piirikontroll on politsei integreeritud ülesanne, kasutatakse sisepiiril piirikontrolli taaskehtestamise korral vastavate politseiregioonide ametnikke. Kui ilmneb ressursi lisavajadus, kasutatakse nn naabri abistamise põhimõtet ehk tuuakse lisajõudu naabruses asuvatest regionaalsest politseiüksustest.

Piiripunktides rakendatakse piirikontrolli jaoks Norra immigratsiooniseadust, mille järgi abistab toll politseid välismaalaste sisepiiride ületamise kontrollimisel. Toll allub välismaalaste riiki sisenemise ja väljumise kontrolli tegemisel politseile.

Vastavalt Schengeni piirieskirjade artiklile 25 ei tohi piirikontrolli ulatus ega kestus sisepiiridel ületada seda, mis on tõsisele ohule reageerimiseks hädavajalik. Kui Norras taastati sisepiiridel piirikontroll, võttis justiits- ja avaliku julgeoleku ministeerium vastu rahva tervise tagamise vajadusest lähtuvad välismaalaste riiki sisenemise piiranguid käsitlevad ajutised eeskirjad. Sisepiiri piirikontrolli esmane fookus suunati sellele, kas isiku piiriületust võib lubada vastavalt nimetatud ajutistes eeskirjades sätestatule.²⁷

Lisaks on riiklik politseidirektoraat välja töötanud situatsiooniplaani, kus nähakse ette, kuidas tuleb piirikontrolli sisepiiridel teha. Samuti on sisepiirikontrolli taaskehtestamise ja järgnevate laienduste tarvis justiits- ja avaliku julgeoleku ministeerium andnud piirikontrolli ulatuse kohta suunised. Riiklik politseidirektoraat on esitanud ka lisasuunised.

Piirikontrolli tegevad ametnikud ei kontrolli piiriületajate tervist piiril. Juhul kui piiriületajal esinevad COVID-19 sümptomid, võtab piirikontrolli tegev ametnik ühendust tervishoiuasutustega, mis vastutavad piiriületaja edasise tervisekontrolli eest. Andmeid selle kohta, et piirikontrolli tegevatel ametnikel napiks isikukaitsevahendeid, ei ole.

4.4. ROOTSI

Rootsis vastutab piirikontrolli tegemise ja/või selle ajutise taaskehtestamise eest sisepiiridel politsei. Ollakse arvamisel, et ei EL-i ega ka Schengeni regulatsioonid ning Rootsi õigusaktid ei reguleeri sisepiiridel piirikontrolli ajutist taaskehtestamist pandeemia leviku tõkestamiseks.

Alates 2015. aastast on Rootsi valitsus otsustanud korduvalt sisepiiridel taastada piirikontroll kuuekuulisteks vahemikeks, kuid mitte pandeemia leviku tõttu, vaid toetudes avalikku korda ja sisejulgeolekut ähvardava ohu hinnangutele. Rootsi politseiametil on õigus otsustada, kuidas sisepiiril piirikontrolli rakendada, sh on neil õigus otsustada, mil-

²⁷ <https://lovdata.no/dokument/NLE/lov/2020-06-19-83>; <https://lovdata.no/dokument/SFE/forskrift/2020-06-29-1423>.

listel sisepiiri osadel piirikontroll ajutiselt taaskehtestada, nagu ka otsustada piirikontrolli eesmärgi, meetodite, ulatuse jms üle. Piirikontrolli rakendamine sisepiiridel põhineb Rootsi politsei otsustel, need omakorda põhinevad riskianalüüsil ning üldistel protseduuride juhistel. Schengeni piirieskirjade ja riiklike õigusaktide sätteid kasutatakse seal, kus need on asjakohased ja sobivad piirikontrolli taaskehtestamise tinginud asjaoludega.

Nii välis- kui ka vajadusel sisepiiri kontrolli teeb Rootsis seitse politsei regionaalset asutust. Politsei isikkoosseis koosneb valdavalt piirikontrolli tegevatest tsiviilametnikest, aga ka politseiametnikest. Põhiliselt suunatakse välispiiri kontrolli tegevad ametnikud vajadusel sisepiiridele. Üldiselt ei nõrgenda selline ressursside ümberpaigutus välispiiride kontrolli võimekust. Näiteks, seoses 2015/2016. a migratsioonikriisiga värvati Lõuna politseiregiooni lisaks 200 piirikontrolliametnikku, et nad suudaksid hallata kõrgeima migratsioonisurve alla sattunud sisepiiri osi, (Öresundi sild ja parvlaevaliiklus). Lisaresursi värbamine oli tingitud sellest, et ressursi lihtsa ümberpaigutuse tõttu oleks kannatanud välispiiri kontrollimise kvaliteet. Lisaressursi peamiseks kohustuseks on siiani piirikontrolli tegemine sisepiiridel ajutise piirikontrolli taaskehtestamise korral.

Vastavalt Rootsi õigusaktidele on rannikuvalvel ja tollil välispiiri kontrolli tegemisel õigused politseid toetada. Praktikas teeb rannikuvalve välispiiri vaatlustegevust. Politseil ja rannikuvalvel on koostööleping. Muid asutustevahelisi eriregulatsioone piirikontrolli ülesannete täitmiseks, ka piirikontrolli ajutise taaskehtestamise korral sisepiiridel, ei ole.

Rootsi ei taaskehtestanud COVID-19 leviku tõkestamiseks sisepiiridel piirikontrolli ega kehtestanud sisepiiride ületamiseks ka muid piiranguid. Üldine arvamus on, et piirikontrolli taaskehtestamise ja liikumise piiramise mõju on piiratud, v.a juhul, kui seda oleks tehtud kohe, pandeemia leviku alguses.

Rootsis puuduvad seega regulatsioonid pandeemia leviku korral sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamiseks. On olemas korraldused ja juhised pandeemia leviku korral piirikontrolli tegemiseks välispiiril. Need korraldused moodustavad osa politseiameti riikliku pandeemia hädaolukorra lahendamise kavast. Nimetatud juhised laienevad ka sisepiiridele. Järgitakse pandeemia puhangute ohjamiseks juba olemas olevaid töövorme, selle hulgas on teabevahetus, eri ametiasutuste koostöö, puhangute korral konkreetsete pandeemiakavade kasutamine lennujaamade ja sadamate jaoks jne. Politseiamet ei võta vastu otsuseid tervisega seotud küsimustes, kuid kui piiril tekib COVID-19 juhtumi kahtlus, pöördub politsei vastavalt politseiasutuse riiklikule pandeemia hädaolukorra lahendamise plaanile nakkustõrje määratud arsti poole, et saada nõu ja juhiseid. Rootsi rahvatervise agentuur vastutab rahvatervise probleemide eest riiklikult. Suurema nakatunud inimeste sissevoolu korral on viis karantiinilennujaama ja kaheksa karantiinisadamat (need on ka piiripunktid), millel on põhiline võime avastada rahvusvahelisi rahvatervise ohte ja nendega tegeleda. Neid nn karantiinipiiripunkte saab vajadusel aktiveerida.

Piirikontrolli tegevad ametnikud pole kindlasti pädevad tegema piiridel tervisekontrolli toiminguid. Praegu sõltuvad piirivalvurid piiripunktide (lennujaamade ja sadamate) üldisest võimekusest ja eri ametkondadel on erinevaid terviseküsimustega seotud rolle. Igal peamisel lennujaamal ja sadamal (sh konkreetsed karantiinilennujaamad ja sadamad) on konkreetne plaan, kuidas käsitleda rahva tervist ohustavaid probleeme.

Hinnanguliselt on Rootsi politseiasutustes kasutusel piisavalt isiku- ja tervisekaitse vahendeid. Spetsiaalne hinnang piirikontrolli ajutiseks taaskehtestamiseks vaja minevate isikukaitsevahendite kohta puudub.

4.5. SOOME

Soome piirivalve esindaja märgib, et ei EL-i (Schengeni piirieeskirjad) ega riiklikud õigusaktid ei reguleeri piirikontrolli protseduure sisepiiridel situatsioonides, nagu seda on pandeemia levik, piisavalt. Soome tõi sisepiiride kontrolliks lisaressursid välispiirilt, kuna Venemaa sulges piirid. Seega ei kaasnud välispiiri valvega talumatut kahju, sest piiriülene liiklus välispiiril oli märksa väikem kui tavaliselt. Samuti kasutati piirivalve reservi, mis koosneb erru läinud piirivalveametnikest, ning osaliselt isikkoosseisu, kelle igapäeväülesanneteks on haldustegevus. Koolitust tehti ainult selles ulatuses, mis oli eesmärgi täitmiseks hädavajalik.

Lisaks piirivalvele on Soomes vajalik piirikontrollikompetents nii politseil kui ka tollil. See on õigusaktidega reguleeritud ja katab põhimõtteliselt kõiki võimalikke stsenaariume. Piirikontrolli rakendamine sisepiiridel on reguleeritud valitsuse otsustega, kuid Soome piirivalve juhtkond annab täpsemaid sisemisi korraldusi ning muudab neid vastavalt sisepiiril tekkinud olukorrale ja vajadusele.

Kui pandeemia leviku tõkestamiseks taaskehtestatakse sisepiiril ajutiselt piirikontroll, pole kindlasti mõistlik kõiki välispiiri piirikontrolli protseduure teha. Näiteks ei ole vajalik teha kõiki andmebaase hõlmavaid kontrole. Pigem tuleks uurida, kust reisijad tulevad, ning suunata nad tervisekaitseasutuste esindajate kontrolli all toimuvat testi tegema. Soome piirivalve kompetentsi ei kuulu tervisekontrolli tegemine piiril. Piirivalvurite isikukaitsesüsteem tervikuna toimib praegu hästi. Juhised, varustus, protsessid ja koostöö tervisekaitseasutustega on hästi reguleeritud.

4.6. SAKSAMAA

Schengeni piirieeskirjad ega ka riiklikud õigusaktid ei kata piisavalt hästi pandeemiaga seotud olukordi piiril. Kevadel taaskehtestasid pandeemia leviku tõkestamiseks nii Poola kui ka Tšehhi vabariik oma sisepiiridel piirikontrolli ning tervisekontrolli tehti mõnes piiripunktis või nende vahetus läheduses. Seega, tõelist piirikontrolli selle klassikalises mõttes ei tehtud, kuid reisijatele kohaldati siiski mitmeid piiranguid. Euroopa Komisjoni ja Nõukogu koordineerimine ei olnud piisav ja sellest tunti puudust. Iga riik toimis vastavalt oma paremale äranägemisele ja mõned piirid olid avatud, teised jälle enam-vähem kontrollitud ning riikide võrdluses oli väga palju erinevusi. Ainus, mis oli põhimõtteliselt tagatud, oli kaupade piiriülene liikumine. Vajalik oleks aga ühtne ja ühetaoliselt kohalduv protseduur kõikidele liikmesriikidele, mis annaks ka muid võimalusi peale kõikide sisepiiride sulgemise, sest pandeemiaga seotud olukord oli liikmesriikides erinev. Vaja on defineerida ka kriteerium, mis näeks ette piiride kaitsmiseks vajalikud sammud ja kasutaks samas piirikontrolli kui filtrit.

Sisepiiril piirikontrolli taastamisel kasutatakse Saksamaal märulipolitsei ressursse. Kuid ka see ressurss pole piisav juhul, kui sisepiiride kontrollimine kestab kauem kui kolm nädalat. Kuna Saksamaal on välispiir peamiselt ainult lennujaamades (Saksamaa merepiir pole õnneks probleemiks), ei teki välispiiridel ka probleeme.

Saksa föderaalpolitsei teeb tõhusat koostööd riigipolitseiga (Länder), aga praeguses olukorras on viimased hõivatud oma põhikohuste täitmisega riigi territooriumil. Sõjaväe kasutamine piiril on keelatud ning see keeld on sätestatud põhiseaduses.

Saksamaa ei taaskehtestanud pandeemia tõttu piirikontrolli Prantsusmaa ja Luxemburgiga. Teiste riikidega aga piirikontroll taastati. Austria piiril on piirikontroll taastatud seoses migratsioonisurvega. Kuna selliste pikaajaliste kontrollide tegemiseks napib ressursi,

püüti protsessi juhtida sel teel, et kontroll piiripunktides kehtestati ainult kindlatel teedel. Samuti toimisid Poola ja Tšehhi. Koostöös naaberriikidega töötati välja pendelrändajate ja pereliikmete piiriületuse tõhustamiseks erireeglid. Siiski on vaja ressursi, et kontrollida teid, kus piiripunktid polnud aktiveeritud. Tšehhi ja Poola näiteks paigaldasid sisepiiridele tehnilised tõkked, nagu kivid ja barjäärid, mille juures valvasid politseinikud ja sõjaväelased. Saksamaal tekkis aga probleem seoses föderaalse riigisüsteemiga. Maakonnad (Länder) vastutavad pandeemivastaste meetmete rakendamise eest. Näiteks, kui nad ütlevad, et Saksimaale või Baierimaale sisenemiseks on vaja kehtivat COVID-testi, ei tähenda see, et see nõue on Saksimaale sisenemise tingimuseks. Piirihalduse eest vastutav föderaalpolitsei võib tegutseda üksnes siis, kui on olemas maakonnaavalitsuse ametlik taotlus föderaalvalitsusele ja soovitakse kontrollida koroonatesti olemasolu. Tekib küsimus, mis saab siis, kui piiriületajal kehtivat testi ei ole. Tegelikult kehtib ikkagi Euroopa õigus, mille kohaselt on vaba liikumine üle sisepiiride ja see läheb vastuollu riiklike õigusaktidega (pandeemiavastased meetmed). See on aga nähtavasti Saksamaa probleem, mis on praegu lahendamata. Näiteks on kohalik piiriliiklus Saksamaa ja Tšehhi Vabariigi vahel ajutiselt peatatud (kaubandusturism). Samas ei takistata sakslasi minemast Tšehhi näiteks sisseoste tegema. Piirangud ja õiguslikud tõkked on selleks liiga kõrged, et keelata Saksa kodanikel Saksamaalt lahkuda. Piiripolitsei saab ainult pärast sakslaste naasmist kodumaale nad registreerida ja edastada nende andmed kohalikule terviseasutusele sanktsioonide rakendamiseks (rahaträlv koroonaga seotud reeglite rikkumise eest on kuni 10 000 eurot). Selleks tuleks aga võtta kõik sisepiire ületavad teed vaatluse alla ning see on olemasoleva ressursiga võimatu.

Föderaalpolitsei ei ole sisepiiril tehtava tervisekontrolli eest vastutav, see on võimalik üksnes juhul, kui vastav maavalitsus taotleb seda föderaalvalitsuselt. Tervisekontrolli eest vastutavad kohalikud tervisekaitseasutused ja kohalik politsei. Ainult neil juhtudel, kui kohalik politsei informeerib ametlikult, et nad ei ole võimelised tervisekontrolli läbi viima, on vastutav föderaalpolitsei ning vastaval liidumaa valitsusel tuleb selle eest maksta. Juhul kui föderaalvalitsus otsustab sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestada, on föderaalpolitsei ka täielikult vastutav selliste kontrollide läbiviimise eest. Aga jällegi: Euroopa õigus (vaba liikumine) on pandeemia leviku tõkestamise ees valitsevas seisundis. Teoreetiliselt võiks keelata Saksamaale sisenemise või sealt väljumise, viidates vajadusele kaitsta rahva tervist. Kuid ka sel juhul on suured takistused, sest oht peab olema konkreetne. Juhul kui reisija naaseb nn riskiriigist, on oht rahva tervisele siiski abstraktne. Vaja on Euroopa Komisjoni täpseid juhtnööre, et anda piirangute kehtestamiseks alus ja ametnikele kindlusetunne.

Piirikontrolli väljaõppe saanud ametnikud ei ole pädevad tervisekontrolli tegema. Vastavalt Schengeni piirieeskirjadele on nende kohustuseks kontrollida, kas riiki sisenemise ja väljumise reeglid on täidetud. Piirikontrolli väljaõppe saanud ametnikud võivad kontrollida reisijal negatiivse testi olemasol, aga tervisekontrolliks on vaja kompetentseid ametnikke. Juhul kui tuvastatakse sümptomitega piiriületaja, isoleeritakse ta ja võetakse ühendust vastava meditsiinasutusega.

Ametnike isikukaitsevahendid on piisavad ja täidavad viiruse leviku tõkestamise eesmärgi.

4.7. ITAALIA

Itaalia ei taaskehtestatud COVID-19 pandeemia leviku tõkestamiseks sisepiiril piirikontrolli. Itaalia on sisepiiridel taastanud piirikontrolli kahel korral: 10.–30.05.2017 seoses G7 tippkohtumisega Taorminas ja enne seda 28.06.2009–15.07.2009 seoses G8 tippkohtumisega L'Aquilas (10.–12.07.2009). Siinkohal tuleb märkida, et Itaalia puudus otsene vaja-

dus koroonapandeemia tõkestamiseks sisepiiridel piirikontrolli taastada, sest Itaalia naaberriigid ja veel mitu riiki taastas piirikontrolli nii maismaa- kui ka õhupiiridel Itaaliaga.

**TERRORISMI JA VÄGIVALDSE ÄÄRMUSLUSE VASTU VÕITLEMISE AVALDUSE ALLKIRJASTAMINE
26.05.2017 TAORMINAS TOIMUNUD G7 TIPPKOHTUMISEL.²⁸**

Allikas: <https://www.consilium.europa.eu/et/media-galleries/international-summit/2017-05-g7-summit-taormina/?slide=2>

Itaalias vastutab piirihalduse eest sisserände- ja piiripolitsei keskdirektoraat (Central Directorate for Immigration and Border Police), mis allub avaliku julgeoleku osakonnale (Department of Public Security – Polizia di Stato [National State Police]). Otsuse sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kohta teeb valitsus ning saadab selle siseministriumile täideviimiseks. Peamine probleem on piirikontrolli ajutine taaskehtestamine maismaapiiridel, kuna õhu- ja merepiiril on piiripolitsei üksused võimelised piirikontrolli taastama olemasoleva ressursiga.

Sisserände- ja piiripolitsei keskdirektoraat kogub sisepiiri aladel paiknevatest politseiasutustest eeldatava ressursi vajaduse kohta informatsiooni. Lisaressursi tellimus edastatakse avaliku julgeoleku osakonnale, mis vastutab õiguskaitseasutuste ja sõjaväe tegevuse koordineerimise eest juhtudel, kui sisejulgeoleku tagamise ülesannete täitmisel kasutatakse sõjaväelasi. Sisepiiridel piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel on võimalik kasutada nii sõjaväge kui ka õiguskaitseasutusi, kuna karabinjeeride ja Guardia di Finanza operatiivtegevuse koordineerimisega tegeleb piiripolitsei.

Liikmesriikide senised tavad piirikontrolli taastamisel on olnud erinevad. Schengeni piirieskirjad kehtestavad sisepiiridel piirikontrolli ajutiseks taaskehtestamiseks kaks peamist kriteeriumi: on olemas reaalne oht avalikule korrale või sisejulgeolekule. Samuti märgitakse piirieskirjades, et piirikontrolli võib taastada kas kõikidel või konkreetsel sisepiiri lõigul (art 25). Samas rõhutatakse, et sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskehtestamise jaoks peaks olema sätestatud vajalikud tingimused ja kord, et tagada selliste meetmete erakordsus ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimine. Soovitakse, et oleks täidetud üldreegel selle kohta, et sisepiire võib ületada igas kohas ilma, et isikuid, olenemata

²⁸ <https://www.consilium.europa.eu/et/media-galleries/international-summit/2017-05-g7-summit-taormina/?slide=2>.

nende kodakondsusest, piiril kontrollitaks.²⁹ Samas rõhutatakse, et sisepiiridel ajutiselt taaskehtestatud piirikontrolli rakendusala ja kestus peaksid olema üksnes sellised, mis on ohule reageerimiseks minimaalselt vajalikud, ning et alal, kus isikud võivad vabalt liikuda, peaks sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamine olema erand.³⁰ Analüüsitud vastustest nähtub, et liikmesriikide tavad on vastavuses kehtivate õigusaktidega. Schengeni riikides puudub ühtne lähenemine piirikontrolliprotseduuridele, mida rakendatakse sisepiiridel piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel pandeemia leviku tõkestamiseks. Märtsis nähtud kümnete kilomeetrite pikkused järjekorrad sisepiiridel annavad tunnistust sellest, et sisepiiridel kohaldati välispiiri kontrollile esitatavaid nõudeid põhimõtteliselt üks ühele, ilma vajalike muudatusteta. Seetõttu jääb vaid loota, et saadud õppetundide põhjal tehakse lähiajal piirieeskirjadesse vajalikud parandused ja täiendused.

²⁹ Artikkel 32, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896&from=ET.art.20>.

³⁰ Samas, p 15 ja 16.

5. EESTI KOGEMUS SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTISEL TAASKEHTESTAMISEL, SH COVID-19 PANDEEMIA LEVIKU TÕKESTAMISEKS. RESSURSI KASUTAMINE

PIIRIÜLETUSJÄRJEKORRAD SISEPIIRIL PIIRIKONTROLI AJUTISEL TAASKEHTESTAMISEL. POSTIMEES 17.04.2010.

Allikas: <https://www.postimees.ee/251445/eesti-piiril-taastati-ajutine-piirikontroll>

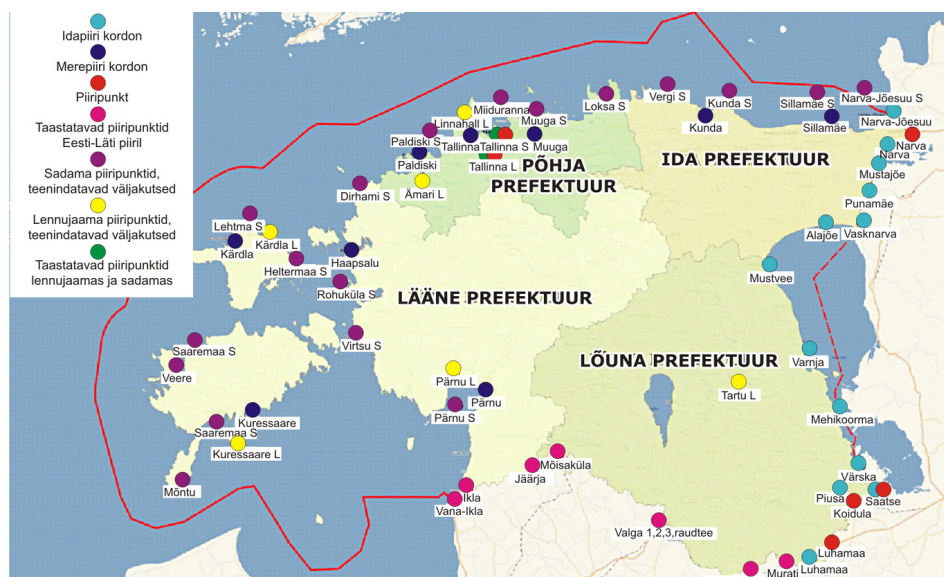
Eesti sisepiiridel on piirikontroll taaskehtestatud kokku kolmel korral:

- 17.04.–23.04.2010 seoses NATO välisministrite mitteametliku kohtumisega,
- 31.08.–04.09.2014 seoses Ameerika Ühendriikide presidendi visiidiga Eestisse ja
- 17.03.–15.05.2020 seoses vajadusega tõkestada COVID-19 levikut.

2010. ja 2011. aastal kaaluti sisepiiridel piirikontrolli taastamist seoses eurode veoga juhuks, kui peaks kavandatama röövi. See oht ei realiseerunud ning piirikontrolli ei taastatud.

2010. Vabariigi Valitsuse 18. märtsil 2010. a vastu võetud määrusega³¹ kehtestati piirikontroll kella 21.00-st 17.04.2010 kuni kella 21.00-ni 23.04.2010 selleks, et tagada aprillis toimuva NATO välisministrite mitteametliku kohtumise ajal turvalisus ja avalik kord. Kontroll kehtestati Eestisse sisenevate isikute suhtes Eesti ja Läti riigipiiril, samuti sadamates ja lennujaamades. Tolli-, sanitaar-, veterinaar- ja fütosanitaarkontrolli nõudeid ajutise piirkontrolli ajal ei kohaldatud. Riigipiiri valvamise ajal ei olnud lubatud riigipiiri ületamine piiripunktide vahelisel alal. Schengeni viisaruumi sisepiiril said EL-i kodanikud Eestisse siseneda kas reisidokumendi või ID-kaardi ettenäitamisel. Kolmandate riikide kodanikel pidi piiriületusel kaasas olema reisidokument (pass) ja Schengeni viisaruumis viibimise õigust tõendav dokument.

Piirikontrolli taastamine NATO välisministrite kohtumise ajal andis häid tulemusi. „Saime teada, milline liiklus Eesti ja Läti vahel toimub, saime valmisoleku, et ka edaspidi vajadusel EL-i sees sisepiir taastada,“ sõnas Küt. ³² „Piirivalve on NATO välisministrite kohtumise tõttu ajutiselt taas kehtima hakanud piirikontrolli käigus avastanud kuue päeva jooksul 98 erinevat rikkumist. Suurem osa ajutise piirikontrolli käigus avastatud rikkumistest on seotud reisidokumendi kaasaskandmise kohustuse rikkumisega ning viisade puudumisega,“ võttis piirikontrolli rakendamise tulemused kokku PPA piirivalvevaldkonna juht Tõnu Hunt. ³³

AJUTISED PIIRIPUNKTID JA KORDONID SEoses NATO VÄLISMINISTRITE KOHTUMISEGA.

Allikas: Politsei- ja piirivalveamet³⁴

Sisepiiridel piirikontrolli ajutist taaskehtestamist kaaluti seoses eurode veo turvamisega 2010. aasta lõpus ja 2011. aasta alguses. Samuti oli poliitilisel tasandil piirikontrolli taastamine arutlusel 2011. aasta mais seoses Põhjamaade politseiametnike avaldusega

³¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/13295193>.

³² Postimees, 17.04.2010, <https://www.postimees.ee/251445/eesti-piiril-taastati-ajutine-piirikontroll>.

³³ Samas.

³⁴ Postimees, 17.04.2010, <https://www.postimees.ee/251445/eesti-piiril-taastati-ajutine-piirikontroll>.

Baltimaadest, sh Eestist lähtuva organiseeritud kuritegevusega.³⁵ Probleemideks olid võltsitud eurode levitajad, kes kasutasid samu kanaleid ka muu illegaalse kauba veoks – nii näiteks olid ka Eesti ja Leedu grupeeringud narkootikumide veoga seotud. Nii toonane siseminister Ken-Martti Vaher kui ka asekancler Erkki Koort olid sisepiiridel piirikontrolli taastamise vastu, ja seda põhjendatult. „Sisepiiride taastamisega Schengeni õigusruumis tunnistaksime, et meie ei kontrolli kuritegevust, vaid kuritegevus kontrollib meid – seega peab piirikontrolli taastamine jääma erandolukorraks,“ leidis siseminister Ken-Martti Vaher. Sama seisukohta jagas Erkki Koort, öeldes, et „Eesti ei toeta piirikontrolli taastamist“.³⁶

2014. Ameerika Ühendriikide presidendi Barack Obama visiidi julgeoleku tagamiseks taastati ajutiselt piirikontroll sisepiiridel 31. augustist 4. septembrini 2014. Ajutise piirikontrolli ajal Schengeni sisepiiridel passidesse templijäljendit ei kantud. Kohalikke rannapüügilaevu ajutine piirikontroll ei puudutanud, kuna see ei oleks oma eesmärgi turvalisuse tagamisel täitnud. Samas ei olnud rannapüügilaevade pisteline kontroll välistatud, seda oleks tehtud riskianalüüsile tuginedes.³⁷

Siiski ei kohaldatud ajutise piirikontrolli ajal kõiki piirirežiimi eeskirja punkte, kuna need toonuks kaasa ebaproportsionaalsed kulud. Seega ei toimunud ei tollivormistust ega sanitaar-, veterinaar- ja fütosanitaarkontrolli. Piirikontrolli ajutise taastamise kulusid viie päeva jooksul sisepiiril piirikontrolli tegemisel hinnati 0,5 miljonile eurole. Riigipiiri valvavate ametnike lisatasud maksti siseministeeriumi eelarvest, muud kulud hüvitas valitsus oma reservist.

Kõigi aegade pikima kestusega piirikontroll sisepiiridel leidis aset **17.03.–15.05.2020.** Vabariigi Valitsuse 15.03.2020. a määrus³⁸ sätestas täpselt toimingud, mis sisepiiril tehakse. Peamiseks erinevuseks võrreldes välispiiri kontrolliga oli see, et piirikontrolli templijäljendit ei kantud reisidokumenti. Kõik toimingud tuli teha nii, nagu seda tehakse välispiiri kontrollis. Üsna pea selgus, et välispiiri kontrolli protseduuride rakendamise tagajärjel tekkisid piirile 10–15 km pikkused veokite järjekorrad. Kuna sisepiiril piirikontrolli taastamise eesmärk oli Eesti inimeste kaitsmine ja koroonaviiruse leviku tõkestamine, muudeti piirikontrolli protseduure sisepiiridel korduvalt.

5.1. RESSURSI KASUTAMINE

Kuna tegemist oli piirikontrolli taastamisega pikema aja vältel ja politsei oma jõududega lõunapiiril hakkama ei saanud, edastas siseministeerium Vabariigi Valitsusele ettepaneku piiriturvalisuse tagamise kaasata kuu aja jooksul kuni 150 kaitseliitlast päevas (teadaolevalt kaasas PPA Kaitseliidu ajutisel piirikontrolli taastamisel ka 2010. aastal NATO tippkohtumise ja 2014. aastal Ameerika Ühendriikide presidendi visiidi ajal). Lisaks kaasati abipolitseinikud ja teised vabatahtlikud. Iga päev oli lõunapiiril 24 tundi päevas ja seitse päeva nädalas kohal 60 politseinikku ja sama palju kaitseliitlasi, lisaks liikuvad patrullid ja teised abilised.³⁹

³⁵ Postimees, 23.05.2011, <https://www.postimees.ee/445982/vaher-piirikontrolli-taastamine-peab-jaama-erandolukorraks>.

³⁶ Delfi, 16.05.2011, <https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/koort-eesti-ei-toeta-piirikontrolli-taastamist?id=46024317>.

³⁷ Postimees, 20.08.2014, <https://www.postimees.ee/2893565/eesti-piiril-taastub-kontroll-31-augustist-4-septembrini>.

³⁸ <https://estlex.ee/?id=76&aktid=212088&fd=1&leht=1> Valgamaalane, 01.10.2015, <https://dea.digar.ee/article/valgamaalane/2015/10/01/6.3>.

³⁹ ERR, 14.05.2020, <https://www.err.ee/1089521/eesti-lati-piiri-valvamine-maksis-nadalas-pea-100-000-eurot->.

Märtsis sisepiiridel taastatud piirikontrolli ajal toetas PPA-d Eesti lõunapiiri seiramisel kaitseväge 2. jalaväebrigaad mehitamata õhusõidukiga ja see võimaldas tuvastada ebaseaduslikke piiriületuskatseid. „Mehitamata õhusõiduki kaamerast avanev pilt annab maapinnal toimuvast liikumisest peaaegu sama hea ülevaate kui helikopter. Riigipiiri kontrollimise muudab sellise vahendi kasutamine kindlasti kiiremaks ja võimalikele rikkumistele reageerimise operatiivsemaks,“ ütles 2. jalaväebrigaadi staabiohvitser major Robert Kase.⁴⁰

Kuna Vene Föderatsioon sulges piirid, vähenes Eesti ja Venemaa välispiiril üle piiri reisijate hulk märkimisväärselt. See võimaldas kaasata sisepiiri kontrollimiseks ametnikke, kes muul ajal töötavad välispiiri piiripunktides. Seega ei nõrgenenud välispiiri kontroll. Kui Vene Föderatsioon poleks oma piire sulgenud, olnuks sisepiirile vajaliku väljaõppega ressursi leidmine umbes kaheks kuuks problemaatiline. Ekslik oleks arvata, et kaitseliidu, abipolitseinike ja vabatahtlike ressurss on piiramatud.⁴¹

2020. aasta aprillikuu lõpu seisuga, mil ajutine kontroll Eesti-Läti sisepiiril oli väldanud poolteist kuud, nõudis ligikaudu 350-kilomeetrisel Eesti ja Läti sisepiiril piirikontrolli loomine ja alal hoidmine kokku umbes 700 000 eurot. Selle summa hulgas on lisaks inimestööandudele näiteks ka teetõkked ja muud piirikontrolli tegemiseks vajaminevad süsteemid ja taristu. Kui vajaminev taristu oli Eesti-Läti piiril piirikontrolliks loodud, nõudis selle edasine alalhoidmine keskmiselt umbes 93 000 eurot nädalas. Lõunapiiril kontrolli taastamise hinnale lisandusid piiride taasavamisega seotud kulud.⁴²

Taastatud piirikontrolli käigus avastati 168 kasti ehk 1,68 miljonit salasigaretti, salakütusega kaubik, kus oli kaks tonni kütust, ja muid rikkumisi. „Eriolukorra kehtestamise järel on Eesti ja Läti maismaapiiril toimunud ebaseaduslike piiriületuste uurimiseks kokku alustatud ligi 20 menetlust,“ märkis Belitšev. Kuigi kontroll lõppes Eesti ja Läti sisepiiril 15. maist, jätkus sadamate ja lennujaamade kontroll sisepiiridel.⁴³ Kaitseliidu ja abipolitseinike kaasamise kohta sadamates ja lennujaamas andmeid ei ole.

5.2. PPA AMETNIKE KOGEMUS SISEPIIRIL PIIRIKONTROLLI TAASTAMISEL MÄRTSIST MAINI 2020

Intervjueeritud PPA ametnike sõnul on sisepiiril piirikontrolli taastamist käsitlevad õigusaktid piisavad. Mõistagi oli COVID leviku tõkestamiseks sisepiiridel piirikontrolli taastamine problemaatiline. Keegi ei teadnud täpselt, mis viirusega on tegemist ja kuidas see viirus võib käituda. Sisepiiridel piirikontrolli taastamine oli alguses õige otsus. Parem oli pigem veidi üle reageerida kui aduda mõne aja möödudes, et midagi jäi siiski tegemata. Vabariigi Valitsuse korraldused muutusid pidevalt. Esialgu ettenähtud mahus tehti sisepiiril piirikontrolli vaid mõni päev. Kui tekkisid üle 10 km pikad sõidukite järjekorrad, loobuti täiemahulisest piirikontrollist. Valitsuse korraldused olid piirikontrolliga seotud sedavõrd, et tegevused toimusid piiril. Tegevuste põhirõhk asetseis siiski tervisekontrolliga seonduvatel toimingutel. Sisuliselt ei tehtud piirikontrolli, vaid korraldati tervisedeklaratsioonide täitmist, mõõdeti kehatemperatuuri. Tehti selliseid tegevusi, milleks piirivalvurid polnud välja õpetatud ega ette valmistatud. Sisuliselt tehti meedikute tööd. Tervisedeklaratsioonide nõudis Terviseamet. Need koguti kokku ja viidi Terviseametisse. Küsitletud isikutele pole teada, mis deklaratsioonidest edasi sai.

⁴⁰ Tehnikamaalim, 07.05.2020, <https://tehnikamaailm.ee/artikkel/kaitsevagi-toetab-piirikontrolli-mehitamata-ohusoidukiga>.

⁴¹ Valgamaalane, 01.10.2015, <https://dea.digar.ee/article/valgamaalane/2015/10/01/6.3>.

⁴² ERR, 14.05.2020, <https://www.err.ee/1089521/eesti-lati-piiri-valvamine-maksis-nadalas-pea-100-000-eurot>.

⁴³ Samas.

COVID-i olukorras ei andnud EL-i institutsioonid mingeid käitumisjuhiseid. Esimene juhis tuli märtsi teises pooles, kui veoautode järjekorrad olid ummistanud Poolas piiripunktid. Ei saa öelda, et näiteks Balti riikide ja Soome piirivalve vahel oleks mingi ühtne lähenemine välja töötatud, igaüks tegi nii, nagu lähtuvalt olukorrast õigeks pidas. Näiteks Läti ei taastanud piirikontrolli, sest Poola, Leedu ja Eesti taastasid. Meie piiril püüti esialgu teha piirikontrolli tegevusi nii, nagu seadus ette näeb, st kontrollida sõidukite VIN-numbreid jne. Sellest tekkisid aga järjekorrad ja esialgset otsust tuli muuta.

Üldiselt oleks kompensatsioonimeetmega saanud teha samu asju, mida tehti piirikontrolli taaskehtestamise käigus. Taastamise positiivne külg oli võimalus kaasata lisaresurssi, näiteks Kaitseliitu ja abipolitseinikke. Muu tegevuse puhul ei oleks see võimalik olnud. Kaitseliidu suhtumine oli väga positiivne. Piirivalvurid olid aga kibestunud, sest see, mida nad piiripunktides tegema pidid, polnud üldse piirikontrolliga seotud. Igal reedel tulid uued valitsuse korraldused ja muutus see, keda lubada riiki ja keda mitte. Kohalikud elanikud ja töötajad võisid üle sisepiiri käia. Deklaratsioonide täitmine oli samuti juhuslik: kord oli neid vaja täita, siis jälle mitte. Näiteks oli hiljem lõunapiiril pendelränned siiski lubatud, kuna Lätis elavad või töötavad inimesed registreerisid üürikorterid Eestis, ja vastupidi. Juriidiliselt ei olnud lihtsalt muud võimalust.

Kaitseliidul on sisepiiril piirikontrolli taastamisel ainult avaliku korra kaitsmisega seotud õigused. Enne tööle asumist instrueeriti kaitseliitlasi ning anti neile kirjalikud juhised jõu kasutamise õiguslike aluste kohta ehk kirjeldati, millal võib jõudu kasutada. Näiteks, kui keegi on ületanud piiri ebaseaduslikult, tuli kaitseliitlasel anda info edasi lähimale liikuvale patrullile ja ise mingeid toiminguid mitte teha. Kaasati ka abipolitseinikke. Abipolitseinikel olid põhimõtteliselt samasugused õigused nagu kaitseliitlastel. Erinevus seisnes selles, et kaitseliitlasele maksti tasu, abipolitseinikele esialgu mitte. Hiljem siiski hakati tasustama ka abipolitseinikke.

Välispiirilt ressursi lõunapiirile toomine ei nõrgestanud otseselt välispiiri, sest olulise tähtsusega oli see, et Venemaa sulges piiri. See vähendas oluliselt piiriületuste arvu ning andis võimaluse sisepiiri kontrollimisel kasutada piirivalvealase spetsiaalse väljaõppe saanud ametnikke. Lisaks lubavad kehtivad õigusaktid välispiiril piirikontrolli leevendada, kui selleks peaks vajadus tekkima. Näiteks ei panda sellistel juhtudel välispiiri piiripunktidesse suuri vahetusi, tehakse väiksemad vahetused ja keskendutakse sissetulevatele piiriületajatele. Intervjueeritud ametniku arvamus on, et sisepiiril piirikontrolli ajutiseks taaskehtestamiseks vajaminev politseiressurss on olemas. Piirikontrolli oleks võinud sisepiiril kauemgi jätkata, ressursi puudumine ei oleks probleem olnud.

Mis oleks võinud paremini minna? PPA arvamusel ei taastatud sisepiiril piirikontrolli selliselt, nagu nad oleksid tahtnud. Prefektuuridel olid vabad käed otsustamiseks seda, milliseid piirikontrolli toiminguid teha. PPA korraldas logistika ja toitlustuse jms, kõik see sujus kiiresti ja hästi.

Samas on piirikontrolli taastamise puhul peamine küsimus ressurss. Kui tekib olukord, et sisepiiril taastatakse piirikontroll, võib riigis olla juhtunud midagi sellist, mille tõttu on ressursi vaja kohapeal ja seda ei saa vajalikus ulatuses sisepiirile viia. Samas, riik saab ise otsustada, mitu piiripunkti ta sisepiiril avab. Näiteks võidakse avada ainult Ikla ja Valga piiripunkt. Piiripunktide vahelisel alal ei saa kunagi absoluutset kontrolli tagada. Võib aga oletada, et jalgsi võidakse küll üle piiri tulla, kuid autodega ehk mitte. Viimane on kvaliteetne kuriteona. Samuti on piirile pandud füüsilisi tõkkeid. Tegelikult ei pea aga piiri kinni panema ja politsei ressursiga saaks teha eesmärgipäraseid tegevusi. COVID-i ajal ei olnud sisepiiril piirikontrolli taastamise eesmärk piirikontroll, vaid pandeemia leviku tõkestamine.

KOKKUVÕTE. SOOVITUSED

Piirikontrolli sätestavate õigusaktidega on EL-i tasandil väga täpselt reguleeritud protseduurid ja toimingud, mida peavad selleks spetsiaalse väljaõppe saanud piirikontrolliametnikud⁴⁴ tegema. Praegu jõus olevad õigusaktid ei vasta tänapäeva nõuetele. Sisepiiril piirikontrolli ajutise taastamise kriteeriumid, protseduurid, tähtajad jms on reguleeritud, nagu ka see, et sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskehtestamise korral rakendatakse sisepiiril välispiiri kontrolli protseduure *mutatis mutandis*. Teisisõnu, sisepiiril ei pea tegema kõiki toiminguid, mida tehakse välispiiril, näiteks Narva maanteepiiripunktis. Õigusaktid ei sätesta siiski, milliseid piirikontrolli protseduure tuleks rakendada sisepiiridel pandeemia leviku tõkestamiseks. Sisepiiril piirikontrolli ajutise taaskehtestamine peab olema proportsionaalne avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardava ohuga ega tohi kesta kauem, kui see on hädavajalik. Samuti sätestavad Schengeni piirieskirjad, et sisepiiril piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel kontrollitakse sisepiiri välispiiriga samadel alusel ja korras. Olgugi et Euroopa Komisjoni 16.03.2020. a juhised piirihalduse korraldamiseks⁴⁵ ütlevad, et liikmesriigid võivad sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestada, tuleb seda teha proportsionaalsuse printsiipi silmas pidades ning keskendudes rahva tervisele. Järjekordade tekkimist sisepiiril ja rahva kogunemist soovitati igal juhul vältida. Puudusid aga täpsemad juhised ja ühtselt ja ühetaoliselt rakendatavad protseduurid. Piirikontrolli taastamise ulatus eri riikide sisepiiridel oli erinev; samuti erinesid riigiti kontrolliprotseduurid.

Kuigi Schengni piirieskirjad sätestavad punktis 28, et „tuginedes senisele kogemusele sisepiirikontrollita ala toimimise vallas, võib komisjon Schengeni *acquis'* järjepideva rakendamise tagamisele kaasa aitamiseks koostada suunised sisepiirikontrolli taaskehtestamise kohta juhtudel, mis nõuavad sellise meetme rakendamist ajutiselt, ning juhtudel, kui on vaja viivitamata tegutseda. Kõnealused suunised peaksid sisaldama selgeid näitajaid, mis aitavad hinnata, millised asjaolud võivad kujutada endast tõsist ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule.“⁴⁶ Nagu öeldud, selgeid komisjoni sõnastatud juhiseid nappis mitte ainult Eestis, vaid paljudes teistes Schengeni riikides. Oleks huvitav näha, millised muudatused Schengeni piirieskirjadesse tehakse. Igal juhul on oluline seda protsessi jälgida ja selles kaasa rääkida.

⁴⁴ Schengeni piirieskirjad, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896&from=ET>.
⁴⁵ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20200316_covid-19-guidelines-for-border-management.pdf.

⁴⁶ Punkt 28 Schengeni piirieskirjades, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896&from=ET>.

Soovitus 1. Esitada ettepanekud Schengeni piirieskirjade täiendamiseks.

Sisepiiril piirikontrolli ajutiseks taaskehtestamiseks vajaliku ressursi olemasolu on kahtlemata tähtis teema. COVID-i pandeemia tõkestamisel olid sisepiiridel kaasatud nii välispiiril kontrolli teinud ametnikud, kelle töökoormus vähenes seoses Venemaa piiri sulgemisega, kui ka kaitseväelased, kaitseliitlased ja abipolitseinikud. Juhul kui Venemaa ei oleks piire sulgenud ning piiriületuste arv välispiiril poleks drastiliselt langenud, ei oleks ka nimetatud ressursi kasutamine ilma välispiiri kontrolli kvaliteedi langemiseta võimalik olnud. Võiks arutleda teemal, mis oleks juhtunud siis, kui Venemaa ei oleks piire sulgenud ja me oleksime pidanud välispiiril piirikontrolli leevendama. Seda oleksid Vene võimud võinud kasutada pahatahtlikult ning suunata Eestisse Venemaal viibivate ebaseaduslike rändajate voo.

Kaitseliitlaste ja abipolitseinike ressurss ei ole ammendamatult. Tervishoitudotajad olid hõivatud COVID-i leviku tagajärgedega, nende kaasamine oleks olnud problemaatiline. Politsei ülesandeks oli tagada pandeemia leviku olukorras avalik kord, sh jälgida, et ei toimuks suuri rahvakogunemisi riigi territooriumil. Seega ei ole ka see ressurss ammendamatult.

Soovitus 2. Kaaluda PPA reservi loomist ettenägematute ulatuslike operatsioonide puhuks, nagu sisepiiril piirikontrolli ajutine taaskehtestamine, ebaproportsionaalselt suur ebaseaduslike sisserändajate arv jne.

Vabariigi Valitsus muutis piirikontrolli protseduure puudutavaid otsuseid vastavalt tekkinud olukorrale ning see on positiivne. Samas tekib küsimus, kas Vabariigi Valitsus peab määrama sisepiiril piirikontrolli tegemise protseduurid või tuleks see volitus sarnaselt Põhjamaadega delegerida PPA juhtkonnale. See säästaks aega ja ressursi.

Märtsis toimunud piirikontrolli taastamise käigus ilmnas, et sätet *mutatis mutandis* kohaldati vaid minimaalselt, kuigi õigusaktid võimaldavad rakendada üksnes neid välispiiril tehtavaid kontrolliprotseduure, mis on vajalikud pandeemia leviku tõkestamiseks. Intervjuudest Norra ja Rootsi piirihalduse eest vastutavate isikutega nähtus, et sätet *mutatis mutandis* rakendati asjakohaselt, tagamaks võetud meetme proportsionaalsus ja vastavus ohule ehk rakendati üksnes neid protseduure, mis olid vajalikud pandeemia leviku tõkestamiseks.

Ressursi ümberpaigutamine PPA sees on PPA ülesanne, samuti hindab PPA lisaressursi kaasamise vajadust.

Soovitus 3. Anda PPA juhile õigus otsustada, milliseid välispiiri kontrolli protseduure sisepiiril piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel rakendatakse.

LISA 1

TÄIELIK ÜLEVAADE LIIKMESRIIKIDEST, KES KEHTESTASID COVID-19 TÕTTU SISEPIIRIDEL AJUTISELT PIIRIKONTROLLI SCHENGENI PIIRIEESKIRJADE ARTIKLITE 25 JA 28 NING MUUDEL ALUSTEL (SEISUGA 01.01.2021, INGLISKEELNE)

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS / SCOPE
229	Finland	18/09/2020 – 18/10/2020	coronavirus COVID-19; borders with Iceland, Norway, Sweden, Germany, Slovakia, Estonia
228	Norway	14/9/2020 – 13/10/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
227	Hungary	30/9/2020 – 30/10/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
226	Finland	18/09/2020 – 18/10/2020	coronavirus COVID-19; borders with Austria, Belgium, Switzerland, Czech Republic, Denmark, Greece, Italy, Hungary, Spain, France, Luxembourg, The Netherlands, Malta, Portugal, Sweden, Slovenia
225	Hungary	01/09/2020 – 30/9/2020	coronavirus COVID-19, to protect public health, all internal borders
224	Finland	24/08/2020 – 18/09/2020	coronavirus COVID-19; borders with Austria, Belgium; Switzerland, Czechia, Germany, Denmark, Spain, France, Iceland, Luxembourg, Malta, The Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Sweden, Slovenia
223	Norway	14/08/2020 – 13/09/2020	coronavirus COVID-19; internal air, land and sea borders
222	Lithuania	16/08/2020 – 14/09/2020	coronavirus COVID-19; internal air and sea borders
221	Finland	10/08/2020 – 08/09/2020	coronavirus COVID-19; borders with Spain, Luxembourg, Portugal, Poland, France, Sweden, Czechia, Austria, Slovenia and Switzerland
220	Finland	27/07/2020 – 25/08/2020	coronavirus COVID-19; borders with Spain, Luxembourg, Portugal, Poland, France, Sweden, Czechia, Austria, Slovenia and Switzerland
219	Lithuania	17/07/2020 – 15/08/2020	coronavirus COVID-19; internal air and sea borders
218	Finland	15/07/2020 – 11/08/2020	coronavirus COVID-19; borders with Spain, Luxembourg, Portugal, Poland, France, Sweden and Czechia
217	Spain	21/06/2020 – 30/06/2020	coronavirus COVID-19; borders with Portugal
216	Portugal	16/06/2020 – 30/06/2020	coronavirus COVID-19; land border with Spain
215	Germany	16/06/2020 – 21/06/2020	coronavirus COVID-19; air borders with Spain (lifting the controls reintroduced on the basis of coronavirus at the borders with Austria, Switzerland, France, Denmark and Italy as of 15 June 2020)
214	Iceland	16/06/2020 – 22/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
213	Finland	15/06/2020 – 14/07/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders, except borders with Norway, Denmark, Iceland, Estonia, Latvia and Lithuania

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS /SCOPE
212	Lithuania	17/06/2020 – 16/07/2020	coronavirus COVID-19; internal air and sea borders (lifting the border controls at the land border with Poland as of 12 June 2020)
211	Switzerland	09/06/2020 – 15/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal air and land borders except from borders with Liechtenstein
210	Czechia	14/06/2020 – 30/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal air borders (lifting the border controls at the internal land borders as of 5 June 2020)
209	Spain	08/06/2020 – 21/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
208	Iceland	04/06/2020 – 15/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
207	Belgium	09/06/2020 – 14/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
206	Austria	01/06/2020 – 15/06/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Germany, Italy, Switzerland, Liechtenstein, Slovakia and Czechia
205	Lithuania	01/06/2020 – 16/06/2020	coronavirus COVID-19; land border with Poland, sea borders, air borders
204	Slovakia	28/05/2020 – 26/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
203	Spain	24/05/2020 – 07/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
202	Estonia	18/05/2020 – 16/06/2020	coronavirus COVID-19; internal air and sea borders (lifting the border controls at the internal land borders as of 15 May 2020)
201	Iceland	14/05/2020 – 03/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
200	Germany	16/05/2020 – 15/06/2020	coronavirus COVID-19; land and air borders with Austria, Switzerland, France, Denmark, Italy and Spain, sea border with Denmark
199	Portugal	15/05/2020 – 15/06/2020	coronavirus COVID-19; land border with Spain
198	Spain	15/05/2020 – 24/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal sea and air borders
197	Poland	14/05/2020 – 12/06/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Czechia, Slovakia, Germany, Lithuania, sea borders, air borders
196	Slovakia	08/05/2020 – 27/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
195	Hungary	12/05/2020 – 11/11/2020	coronavirus COVID-19; all land and air borders
194	Spain	10/05/2020 – 24/05/2020	coronavirus COVID-19; all land borders
193	Finland	14/05/2020 – 14/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
192	Lithuania	14/05/2020 – 31/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
191	Czechia	14/05/2020 – 13/06/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Germany and Austria, air borders
190	Austria	08/05/2020 – 31/05/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Germany, Italy, Switzerland, Liechtenstein, Slovakia and Czechia
189	Iceland	04/05/2020 – 15/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS / SCOPE
188	Poland	04/05/2020 – 13/05/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Czechia, Slovakia, Germany, Lithuania, sea borders, air borders
187	Portugal	05/05/2020 – 15/05/2020	coronavirus COVID-19; land border with Spain
186	Germany	05/05/2020 – 15/05/2020	coronavirus COVID-19; land and air borders with Austria, Switzerland, France, Luxembourg, Denmark, Italy and Spain, sea border with Denmark
185	Czechia	24/04/2020 – 14/05/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Germany and Austria, air borders
184	Switzerland	02/05/2020 – 08/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal air and land borders except from borders with Liechtenstein
183	Norway	05/05/2020 – 16/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
182	Belgium	08/05/2020 – 08/06/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
181	Spain	26/04/2020 – 10/05/2020	coronavirus COVID-19; all land borders
180	Hungary	01/05/2020 – 11/05/2020	coronavirus COVID-19; all land and air borders
179	Estonia	01/05/2020 – 17/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
178	Austria	28/04/2020 – 07/05/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Germany, Italy, Switzerland, Liechtenstein, Slovakia and Czechia
176	Lithuania	28/04/2020 – 14/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
175	Iceland	24/04/2020 – 04/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
174	Austria	12/05/2020 – 11/11/2020	secondary movements, risk related to terrorists and organized crime, situation at the external borders, risk of coronavirus causing additional migrant movements; land borders with Hungary and with Slovenia
173	Belgium	19/04/2020 – 08/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
172	Slovakia	17/04/2020 – 07/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
171	Germany	15/04/2020 – 05/05/2020 12/05/2020 – 11/11/2020	coronavirus COVID-19; internal land and air borders with Austria, Switzerland, France, Luxembourg, Denmark, Italy and Spain, sea border with Denmark secondary movements, situation at the external borders; land border with Austria
171	Estonia	15/04/2020 – 01/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
170	Portugal	15/04/2020 – 05/05/2020	coronavirus COVID-19; land border with Spain
169	Norway	15/04/2020 – 05/05/2020 15/05/2020 – 13/08/2020 12/05/2020 – 12/11/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders coronavirus COVID-19; all internal borders terrorist threats, secondary movements; ports with ferry connections with Denmark, Germany and Sweden

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS /SCOPE
168	Poland	14/04/2020 – 03/05/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Czechia, Slovakia, Germany, Lithuania, sea borders, air borders
167	Hungary	11/04/2020 – 01/05/2020	coronavirus COVID-19; all land and air borders
166	Slovakia	08/04/2020 – 17/04-2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
165	Spain	11/04/2020 – 26/04/2020	coronavirus COVID-19; all land borders
164	Austria	10/04/2020 – 27/04/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Czechia and Slovakia
163	Lithuania	13/04/2020 – 27/04/2020	coronavirus COVID-19; 'all internal borders
162	Switzerland	12/04/2020 – 02/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal air and land borders except from borders with Liechtenstein
161	Sweden	12/05/2020 – 12/11/2020	terrorist threats, shortcomings at the external borders; o be determined but may concern all internal borders
160	Denmark	12/05/2020 – 12/11/2020	coronavirus COVID-19 (to the extend necessary), terrorist threats, organized criminality; all land, air and sea borders after lifting the COVID-19 travel restrictions, the border controls will be limited to the Danish land and sea borders with Germany and Sweden (Øresundsforbindelsen).
159	Austria	08/04/2020 – 27/04/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Germany, Italy, Switzerland and Liechtenstein
158	Finland	14/04/2020 – 13/05/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
157	Switzerland	04/04/2020 – 24/04/2020	coronavirus COVID-19; all air borders except air borders with Liechtenstein
156	Czechia	04/04/2020 – 24/04/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Germany and Austria, air borders
155	France	01/05/2020 – 31/10/2020	continuous terrorist threat and the risk of terrorists using the vulnerability of States due to COVID-19 pandemics, support to measures aiming at containing the spread of virus; all internal borders
154	Belgium	30/03/2020 – 19/04/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
153	Portugal	26/03/2020 – 15/04/2020	coronavirus COVID-19; land border with Spain
152	Norway	26/03/2020 – 15/04/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
151	Spain	27/03/2020 – 11/04/2020	coronavirus COVID-19; all land borders
150	Germany	26/03/2020 – 15/04/2020	coronavirus COVID-19; internal land and air borders with Austria, Switzerland, France, Luxembourg, Denmark, Italy and Spain, sea border with Denmark
149	Poland	25/03/2020 – 13/04/2020	coronavirus COVID-19; and borders with Czechia, Slovakia, Germany, Lithuania, sea borders, air borders
148	Lithuania	24/03/2020 – 13/04/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
147	Switzerland	25/03/2020 – 04/04/2020	coronavirus COVID-19; all air borders except air borders with Liechtenstein

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS / SCOPE
146	Estonia	27/03/2020 – 15/04/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
145	Switzerland	28/03/2020 – 17/04/2020 26/03/2020 – 15/04/2020 23/03/2020 – 12/04/2020	coronavirus COVID-19; air borders with Italy, France, Germany, Austria and Spain coronavirus COVID-19; land borders with France, Germany and Austria coronavirus COVID-19; land border with Italy
142	Belgium	20/03/2020 – 30/03/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
141	Germany	19/03/2020 – 29/03/2020	coronavirus COVID-19; air borders with Austria, Switzerland, France, Luxembourg, Denmark, Italy and Spain, sea borders with Denmark
140	Austria	18/03/2020 – 07/04/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Germany, Italy, Switzerland and Liechtenstein
139	Hungary	22/03/2020 – 11/04/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Slovenia, Austria and Slovakia, all air borders
138	Switzerland	18/03/2020 – 28/03/2020	coronavirus COVID-19; air borders with Spain, Italy, France, Germany and Austria
137	Finland	19/03/2020 – 13/04/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
136	Spain	17/03/2020 – 26/03/2020	coronavirus COVID-19; all land borders
135	Portugal	16/03/2020 – 26/03/2020	coronavirus COVID-19; land border with Spain
134	Switzerland	16/03/2020 – 26/03/2020	coronavirus COVID-19; land borders with France, Germany and Austria
133	Norway	16/03/2020 – 26/03/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
132	Estonia	17/03/2020 – 27/03/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Latvia, air borders, sea borders
131	Czechia	18/03/2020 – 04/04/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Germany and Austria, air borders
130	Germany	16/03/2020 – 26/03/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Denmark, Luxembourg, France, Switzerland and Austria
129	Lithuania	14/03/2020 – 24/03/2020	coronavirus COVID-19; all internal borders
128	Poland	15/03/2020 – 24/03/2020	coronavirus COVID-19; and borders with Czechia, Slovakia, Germany, Lithuania; sea borders, air borders
127	Denmark	12/11/2019 – 12/05/2020	coronavirus COVID-19, terrorist threats, organized criminality from Sweden; all land, air and sea borders
127	Austria	14/03/2020 – 24/04/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Switzerland and Liechtenstein
126	Switzerland	13/03/2020 – 23/03/2020	coronavirus COVID-19; land border with Italy
125	Czechia	14/03/2020 – 18/03/2020	coronavirus COVID-19; land borders with Austria and Germany, air borders
124	Hungary	12/03/2020 – 22/03/2020	coronavirus COVID-19; and borders with Austria and Slovenia
123	Austria	11/03/2020 – 21/03/2020	coronavirus COVID-19; land border with Italy

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS /SCOPE
122	Spain	28/11/2019 – 13/12/2019	XXV United Nations Conference on Climate Change (COP25) in Madrid; air borders (mainly Madrid and Barcelona airports), sea borders, mainly ports in northern Spain, land border with France, keeping the usual authorized crossing points
121	Norway	12/11/2019 – 12/05/2020	terrorist threats, secondary movements; ports with ferry connections with Denmark, Germany and Sweden
121	Sweden	12/11/2019 – 12/05/2020	terrorist threats, shortcomings at the external borders; o be determined but may concern all internal borders
120	Denmark	12/11/2019 – 12/05/2020	terrorist threats, organized criminality from Sweden; and border with Germany and with Sweden, ferry connections to Germany and to Sweden, until 12 May 2020
119	Austria	12/11/2019 – 12/05/2020	coronavirus COVID-19 (as of mid-March), secondary movements, risk related to terrorists and organized crime, situation at the external borders; land borders with Hungary and with Slovenia
118	Germany	12/11/2019 – 12/05/2020	secondary movements, situation at the external borders; and border with Austria
117	France	31/10/2019 – 30/04/2020	coronavirus COVID-19 (as of beginning of March), persistent terrorist threat, upcoming high profile political event in Paris, secondary movements; all internal borders
116	Norway	12/05/2019 – 12/11/2019	security situation in Europe; all internal borders with an initial focus on ferry connections with Denmark, Germany and Sweden
115	Sweden	12/05/2019 – 12/11/2019	serious threat to public policy and internal security; to be determined but may concern all internal borders
114	Denmark	12/05/2019 – 12/11/2019	severe threat to public order and internal security; internal border with Germany (land and ports with ferry connections)
113	Austria	12/05/2019 – 12/11/2019	security situation in Europe and continuous significant secondary movements; land borders with Hungary and with Slovenia
112	Germany	12/05/2019 – 12/11/2019	migration and security policy; land border with Austria
111	France	01/05/2019 – 31/10/2019	terrorist threats, situation at the external borders
110	Poland	10–16/02/2019	Ministerial to Promote a Future of Peace and Security in the Middle East; all internal borders
109	Sweden	12/02/2019 – 11/05/2019	serious threat to public policy and internal security; all internal borders
108	Poland	22/11/2018 – 16/12/2018	climate conference COPT 24; all internal borders
107	Austria	12/11/2018 – 11/05/2019	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; land borders with Hungary and with Slovenia
106	Norway	12/11/2018 – 11/05/2019	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; all internal borders with an initial focus on ferry connections with Denmark, Germany and Sweden
105	Sweden	12/11/2018 11/02/2019	serious threat to public policy and internal security; all internal borders

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS / SCOPE
104	Denmark	12/11/2018 – 11/05/2019	persistent and severe threat to public order and internal security; all internal borders with an initial focus on the land border with Germany and ports with connection to Germany
103	Germany	12/11/2018 – 11/05/2019	threats resulting from the continuous significant secondary movements; land border with Austria
102	France	01/11/2018 – 30/04/2019	terrorist threats, situation at the external borders, upcoming high level political meetings
101	Austria	17/09/2018 – 21/09/2018	informal meeting of the European Council in Salzburg; order Salzburg and Upper Austria to Germany, border East Tyrol and Carinthia to Italy, Salzburg Airport (all arriving flights)
100	Austria	09/07/2018 – 13/07/2018	informal meeting of Justice and Home Affairs Ministers in Innsbruck; border Tyrol to Germany, border North Tyrol to Italy, Innsbruck Airport (all arriving flights)
99	Norway	12/05/2018 – 11/11/2018	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; ll internal borders with an initial focus on ferry connections with Denmark, Germany and Sweden
98	Sweden	12/05/2018 – 11/11/2018	continuous serious threat to public policy and internal security; all internal borders
97	Denmark	12/05/2018 – 11/11/2018	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; all internal borders with an initial focus on the land border with Germany and ports with connection to Germany
96	Germany	12/05/2018 – 11/11/2018	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; land border with Austria
95	Austria	12/05/2018 – 11/11/2018	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; land borders with Hungary and with Slovenia
94	France	30/04/2018 – 30/10/2018	persistent terrorist threat; all internal borders
93	Sweden	12–19/11/2017	Social Summit for Fair Jobs and Growth; Gothenburg Landvetter Airport and Svinesund (Sweden/Norway border)
92	Norway	12/11/017 – 12/05/2018	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; ferry connections with Denmark, Germany and Sweden
91	Sweden	12/11/2017 – 12/05/2018	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; selected harbours in Police Regions South and West and at the Öresund Bridge
90	Denmark	12/11/017 – 12/05/2018	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; internal border with Germany
89	Germany	12/11/017 – 12/05/2018	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; land border with Austria and flight connections from Greece
88	Austria	12/11/017 – 12/05/2018	security situation in Europe and threats resulting from the continuous significant secondary movements; land borders with Hungary and with Slovenia
87	France	01/11/2017 – 30/04/2018	persistent terrorist threat; ll internal borders

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS /SCOPE
86	Norway	26/08/2017 – 25/09/2017	UCI Road World Championship in Bergen; Bergen air border
85	Italy	10–30/05/2017	G7 Summit Taormina
84	Norway	11/05/2017 – 11/11/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 May 2017, in the Norwegian ports with ferry connections to Denmark, Germany and Sweden
83	Sweden	11/05/2017 – 11/11/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 May 2017; wedish harbors in the Police Region South and West and at the Öresund bridge
82	Denmark	11/05/2017 – 11/11/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 May 2017; anish ports with ferry connections to Germany and at the Danish-German land border
81	Germany	11/05/2017 – 11/11/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 May 2017; land border with Austria
80	Austria	11/05/2017 – 11/11/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 May 2017; land border with Slovenia and with Hungary
79	Norway	11/02/2017 – 11/05/2017	in line with Recommendation of the Council of 7 February 2017; in the Norwegian ports with ferry connections to Denmark, Germany and Sweden
78	Sweden	11/02/2017– 10/05/2017	in line with Recommendation of the Council of 7 February 2017; Swedish harbors in the Police Region South and West and at the Öresund bridge
77	Denmark	11/02/2017– 11/05/2017	in line with Recommendation of the Council of 7 February 2017; Danish ports with ferry connections to Germany and at the Danish-German land border
76	Germany	11/02/2017 – 11/05/2017	in line with Recommendation of the Council of 7 February 2017; land border with Austria
75	Austria	11/02/2017 – 11/05/2017	in line with Recommendation of the Council of 7 February 2017; land border with Slovenia and with Hungary
74	France	27/01/2017 – 15/07/2017	persistent terrorist threat; all internal borders
73	Malta	21/01/2017 – 09/02/2017	Malta Informal Summit and Joint Valetta Action Plan Meeting; air and sea borders
72	Norway	12/11/2016– 12/02/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 November 2016, in the Norwegian ports with ferry connections to Denmark, Germany and Sweden
71	Sweden	12/11/2016 –12/02/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 November 2016; Swedish harbors in the Police Region South and West and at the Öresund bridge
70	Denmark	12/11/2016 –12/02/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 November 2016; Danish ports with ferry connections to Germany and at the Danish-German land border
69	Germany	12/11/2016– 12/02/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 November 2016; land border with Austria
68	Austria	12/11/2016– 12/02/2017	in line with Recommendation of the Council of 11 November 2016; land border with Slovenia and with Hungary
67	France	26/07/2016 – 26/01/2017	in relation to the emergency state as introduced further to the Nice attack; all internal borders
66	Poland	04/07/2016 – 02/08/ 2016	NATO Summit, World Youth Days and visit of Pope; all internal borders

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS / SCOPE
65	Norway	10/06/2016 – 12/11/ 2016	in line with Recommendation of the Council of 12 May 2016 under Art. 29 of the SBC Norwegian ports with ferry connections to Denmark, Germany and Sweden
64	Sweden	08/06/2016 – 12/11/2016	in line with Recommendation of the Council of 12 May 2016 under Art. 29 of the SBC Swedish harbors in the Police Region South and West and at the Öresund bridge
63	Denmark	01/06/16 – 12/11/2016	in line with Recommendation of the Council of 12 May 2016 under Art. 29 of the SBC Danish ports with ferry connections to Germany and at the Danish-German land border
62	Austria	16/05/2016 – 12/11/2016	in line with Recommendation of the Council of 12 May 2016 under Art. 29 of the SBC; land border with Slovenia and with Hungary
61	Germany	12/05/2016 – 12/11/2016	in line with Recommendation of the Council of 12 May 2016 under Art. 29 of the SBC, land border with Austria
60	France	27/05/2016 – 26/07/2016	EURO 2016, Tour de France; all internal borders
59	Belgium	23/02/2016 – 22/04/2016	irregular migrants attempting to travel to UK; border between the Province of West-Vlaanderen and France
58	Denmark	04/03/2016 – 02/06/2016	big influx of persons seeking international protection; all internal borders, with focus on ferries from Germany and land border with Germany
57	Norway	15/01/2016 – 11/06/2016	continues threat of big influx of persons seeking international protection; all borders with focus on ports with ferry connections to Norway via internal borders
56	Sweden	10/01/2016 – 07/06/2016	continuous big influx of persons seeking international protection; all borders, with special focus on harbors in Police Region South and Police Region West as well as on the Öresund Bridge between Denmark and Sweden
55	Denmark	04/01/2016 – 03/03/2016	unexpected migratory flow; all internal borders, with focus on ferries from Germany and land border with Germany
54	France	14/12/2015 – 26/05/2016	in relation to the emergency state as introduced further to Paris attacks; all internal borders
53	Norway	26/11/2015 – 15/01/2016	unexpected migratory flow; all borders with focus on ports with ferry connections to Norway via internal borders
52	Austria	16/11/2015 – 16/05/2016	continuous big influx of persons seeking international protection; all borders, with special focus on the land border with Slovenia, Hungary and Italy, subject to possible changes; the border can be crossed only at authorised border crossing points (the list attached)
51	Germany	14/11/2015 – 13/05/2016	continuous big influx of persons seeking international protection; all borders, with focus on the German-Austrian land border
50	France	13/11 – 13/12/2015	21st UN Conference on Climate Change from 30 November to 11 December 2015; internal land borders and air borders
49	Sweden	12/11 – 09/01/2016	unprecedented influx of persons; all borders, with special focus on harbors in Police Region South and Police Region West as well as on the Öresund Bridge between Denmark and Sweden

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS /SCOPE
48	Malta	9/11 – 31/12/2015	Valetta Conference on Migration and Commonwealth Heads of Government Meeting; terrorist threat and smuggling of illegal migrants; ir and sea passanger terminal
47	Hungary	17–26/10/2015	big influx of persons seeking international protection; land borders with Slovenia
45-46	Slovenia	17–26/9; 27/9– 16/10/2015	big influx of persons seeking international protection; land borders with Hungary
41-44	Austria	16–25/9; 26/9–15/10; 16/10– 4/11/2015; 5/11/2015– 15/11/2015	big influx of persons seeking international protection, all borders, focus on land borders with Italy, Hungary, Slovenia and Slovakia
37-40	Germany	13–22/09; 23/09–12/10; 13/10– 1/11/2015; 2/11– 13/11/2015	big influx of persons seeking international protection; all borders with focus on Austrian land borders
36	Germany	16/5–15/6/2015	G7 Summit
35	Estonia	31/8–3/9/2014	visit of the US President
34	Norway	24–31/7/2014	terrorist threat
33	Belgium	1–6/2014	G7 Summit
32	Netherlands	14–28/3/2014	Netherlands on 14–28 March 2014 Nuclear Security Summit in the Hague
31	Poland	8–23/11/2013	19th session of the Conference of the Parties to the UN Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), the 9th session of the Conference of the Parties serving as the Meeting of the Parties to the Kyoto Protocol and the 39th Session of the Subsidiary Bodies in Warsaw (11-22/11/2013); all internal borders
30	Norway	3–12/12/2012	Nobel Peace Prize ceremony in Oslo (10/12/2012)
29	Poland	4/6/2012– 1/7/2012	Euro 2012 Football Championships (8/6-1/7/2012); all internal borders
28	Spain	2–4/5/2012	meeting of the Governing Council of the European Central Bank in Barcelona
27	France	24/10/2011– 05/11/2011	G-20 meeting in Cannes (03-04/11/2011)
26	Sweden	22/07/2011, 23h00– –23/07/2011, 09h00	bomb explosion in Oslo and shooting on the island Utøya on 22/07/2011
25	Norway	22/07/2011, 17h23– 25/07/2011, 17h00	bomb explosion in Oslo and shooting on the island Utøya on 22/07/2011
24	Austria	04/06/– 09/06/2011	World Economic Forum (07/06/–09/06/2011)
23	Portugal	16/11– 20/11/2010	NATO Summit in Lisbon (19/11/–20/11)
22	Latvia	24/05– 01/06/2010	NATO Parliamentary Assembly in Riga (28/05–01/06/2010)

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS / SCOPE
21	France	28/05–02/06/2010	Franco-African Summit in Nice (31/05–01/06/2010)
20	Estonia	17–23/04/2010	informal meeting of NATO Foreign Ministers in Tallinn (22–3/04/2010)
19	Malta	5–18/04/2010	visit of Pope Benedict XVI (17–18/04/2010)
18	Denmark	1–18/12/2009	UN DK-DE and DK-SE borders
17	Norway	27/11/2009 – 12/12/2009	Nobel Peace Prize Ceremony in Oslo (10/12/2009)
16	France	27/09/2009	50th Anniversary of ETA; FR-ES land borders, BCP border complex from Hendaye to Arneguy (14 border crossing points)
15	Spain	26–27/09/2009	celebration of ‘Basque Warrior day’ in the Basque Country and Navarra (ES) and in Pyrénées-Orientales (FR); ES-FR land borders in the provinces of Guipuzcoa and Navarra
14	France	19/09/2009, 13h– 19:40	demonstration by Batasuna in Bayonne; five FR-ES border crossing points (highway A63, St Jacques international bridge, Béhobie international bridge, Hendaye station, port of Hendaye)
13	Italy	28/06/2009 – 15/07/2009	G8 Summit in L’Aquila (10-12/7/2009); land, air and sea borders
12	France	30/03/2009 – 5/04/2009	NATO Summit in Strasbourg (3–4/4/2009); land and air borders with BE, LU, DE, CH, IT and ES
11	Germany	20/03/2009 – 5/04/2009	NATO Summit in Strasbourg, Baden-Baden and Kehl (3–/4/2009); land, air and sea borders
10	Iceland	05–07/03/2009	visit of MC Hells Angels to the Icelandic Motorcycle club in Reykjavik; air borders (16 flights checked from SE, DK, NL, FR, DE, and NO)
9	Finland	24/11/2008–5/12/2008	meeting of Council of Ministers of OSCE in Helsinki (4-5/12/2008); controls mainly at Helsinki-Vantaa airport and at ports of Helsinki and Turku
8	France	27/09/2008, 08h– 18:45	demonstration on 27th September at 16:00 in Bayonne, supervised by Batasuna; five FR-ES border crossing points (Hendaye: highway A63, St Jacques international bridge, Béhobie international bridge, Hendaye station, port of Hendaye)
7	Austria	02/06/2008 – 01/07/2008	European Football Championship EURO 2008, AT – CH (7/6-29/6/2008); land and air borders
6	Iceland	2–3/11/2007	participation of MC Hells Angels at the inauguration of the Icelandic Motorcycle club in Reykjavik (1–4/11/2007); air borders (14 flights checked from SE, DK, FI, DE and NO)
5	Germany	25/5–9/06/2007	G8 land, air and sea borders
4	France	12–16/02/2007	Conference of Heads of States of Africa and France in Cannes (13-16/2/2007); FR-IT border (detailed information)
3	Finland	13–29/11/ 2006	EUROMED meeting in Tampere; controls mainly at Helsinki-Vantaa, Turku and Tampere- Pirkkala airports and the ports of Helsinki, Hanko and Turku, FI-SE and FI-NO land borders

NB	MEMBER STATE	DURATION	REASONS /SCOPE
2	Finland	9–21/10/2006	informal meeting of Heads of States and Government in Lahti; controls mainly at Helsinki-Vantaa, Turku and Tampere- Pirkkala airports and the ports of Helsinki, Hanko and Turku, FI-SE and FI-NO land borders
1	France	21/10/2006, 08h– 20:00	Youth Days of radical young Basques in Saint-Pée-sur-Nivelle and demonstration organised in Bayonne by the support committee of Philippe Bidart; FR-ES land border (border crossing point on the highway A63 in Biriadou, St Jacques bridge, Béhobie bridge, Hendaye station)

- * In line with the Schengen Borders Code in case of foreseeable events constituting a serious threat to the internal security and public policy the Member States may reintroduce border control at internal borders for a period of up to 30 days or, if from the outset it is known that the serious threat will persist for a period exceeding 30 days, for the foreseeable duration of the threat.

Allikas: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications_-_reintroduction_of_border_control_en.pdf

LISA 2

ÜLEVAADE SCHENGENI PIIRIEESKIRJADE MUUDATUSTEST

SCHENGENI PIIRIEESKIRJADE MUUTUMINE 2006–2019. SISEPIIRIDEL PIIRIKONTROLI AJUTISE TAASKEHTESTAMISEGA SEOTUD SÄTTED

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EÜ) nr 562/2006, 15. märtsist 2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieeskirjad)¹

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2016/399, 9. märtsist 2016, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad)²

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2016/399, 9. märtsist 2016, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad) (kodifitseeritud tekst) 11.06.2019³

II PEATÜKK

Piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiridel

Artikkel 23. Piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiridel

Kui tekib tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule või erakorraline olukord, võib liikmesriik erakorraliselt taaskehtestada piirikontrolli oma sisepiiridel piiratud ajavahemikuks kestusega kuni 30 päeva või eeldatavalt rohkem kui 30 päeva kestva tõsise ohu puhul. Piirikontrolli ajutise taaskehtestamise ulatus ja kestus ei või olla suurem ega pikem, kui on otseselt vaja tõsisele ohule reageerimiseks. Kui tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule kestab kauem, võib liikmesriik pikendada piirikontrolli kuni 30-päevaste ajavahemike kaupa.

II PEATÜKK

Piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiridel

Artikkel 25. Sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise üldraamistik

Kui tekib tõsine oht liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule, võib kõnealune liikmesriik erandlikult taaskehtestada piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel piiratud ajavahemikul kuni 30 päevaks, või tõsise ohu eeldatava kestuse ajaks, kui kõnealune oht püsib kauem kui 30 päeva. Piirikontrolli ajutise taaskehtestamise ulatus ja kestus sisepiiridel ei või olla suurem ega pikem, kui on rangelt vajalik tõsisele ohule reageerimiseks.

Piirikontroll taaskehtestatakse sisepiiridel ainult viimase abinõuna ja kaalutakse, kas teha otsus sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise kohta.

Kui tõsine oht asjaomase liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule püsib kauem (kui 30 päeva), võib kõnealune liikmesriik artiklis 26 osutatud kriteeriumeid arvesse võttes jätkata oma sisepiiride kontrollimist samadel alustel, kui on osutatud käesoleva artikli lõikes 1, ning, võttes arvesse võimalikke uusi tegureid, pikendada seda kuni 30-päevaste ajavahemike kaupa.

II PEATÜKK

Piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiridel

Artikkel 25. Sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise üldraamistik

Kui sisepiirikontrollita alal tekib tõsine oht liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule, võib kõnealune liikmesriik erandlikult taaskehtestada piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel piiratud ajavahemikul kuni 30 päevaks, või tõsise ohu eeldatava kestuse ajaks, kui kõnealune oht püsib kauem kui 30 päeva. Piirikontrolli ajutise taaskehtestamise ulatus ja kestus sisepiiridel ei või olla suurem ega pikem, kui on rangelt vajalik tõsisele ohule reageerimiseks.

Piirikontroll taaskehtestatakse sisepiiridel ainult viimase abinõuna. Kui kaalutakse seda, kas teha otsus sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise kohta, võetakse igal juhul arvesse vastavalt artiklites 26 ja 30 osutatud kriteeriumeid.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX%3A32006R0562>.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32016R0399>.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:02016R0399-20190611&from=EN>.

Sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise koguperiood, sealhulgas pikendamised, ei kesta kauem kui kuus kuud. Artiklis 29 osutatud erandjuhtudel võib kõnealust ajavahemikku kokku pikendada vastavalt kõnealuse artikli lõikele 1 kuni maksimaalselt *kahe aastani*.

Artikkel 26

Sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kriteeriumid

Kui liikmesriik otsustab taaskehtestada *ajutiselt viimase abinõuna* piirikontrolli ühel või mitmel sisepiiril või mõnel selle lõigul või otsustab taaskehtestamist pikendada vastavalt artiklile 25 või artikli 28 lõikele 1, hindab liikmesriik seda, mil määral on kõnealuse meetmega võimalik vähendada ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule, ning seda, kas kõnealuse meetme kohaldamine on asjaomase ohuga proportsionaalne. Hinnangu koostamisel võtab liikmesriik arvesse eelkõige järgmist:

- a) oma avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardava ohu, sealhulgas terroriaktidest või -ähvardustest tuleneva ohu ning organiseeritud kuritegevusega seotud ohu tõenäoline mõju;
- b) sellise meetme tõenäoline mõju isikute vabale liikumisele sisepiirikontrollita alal.

Kui tõsine oht asjaomase liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule püsib kauem (kui 30+30 päeva), võib kõnealune liikmesriik artiklis 26 osutatud kriteeriumeid arvesse võttes ning kooskõlas artikliga 27 jätkata oma sisepiiride kontrollimist samadel alustel, kui on osutatud käesolevas artiklis, ning, võttes arvesse võimalikke uusi tegureid, pikendada seda kuni 30-päevaste ajavahemike kaupa.

Sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise koguperiood, sealhulgas pikendamised, ei kesta kauem kui **kuus kuud**. Artiklis 29 osutatud erandjuhtudel võib kõnealust ajavahemikku kokku pikendada kuni **maksimaalselt kahe aastani**.

Artikkel 26

Sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kriteeriumid

Kui liikmesriik otsustab taaskehtestada ajutiselt viimase abinõuna piirikontrolli ühel või mitmel sisepiiril või mõnel selle lõigul või otsustab taaskehtestamist pikendada vastavalt artiklile 25 või artikli 28 lõikele 1, hindab liikmesriik seda, mil määral on kõnealuse meetmega võimalik vähendada ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule, ning seda, kas kõnealuse meetme kohaldamine on asjaomase ohuga proportsionaalne. Hinnangu koostamisel võtab liikmesriik arvesse eelkõige järgmist:

- a) oma avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardava ohu, sealhulgas terroriaktidest või -ähvardustest tuleneva ohu ning organiseeritud kuritegevusega seotud ohu tõenäoline mõju;
- b) sellise meetme tõenäoline mõju isikute vabale liikumisele sisepiirikontrollita alal.

Artikkel 24

Menetlus ettenähtavate sündmuste puhul

Liikmesriik teatab piirikontrolli ajutisest taaskehtestamisest esimesel võimalusel teistele liikmesriikidele ja Euroopa Komisjonile, ning esitab järgmise teabe niipea, kui see on kättesaadav:

- a) kavandatava taaskehtestamise **põhjused, kirjeldades üksikasjalikult** sündmusi, mis kujutavad endast tõsist ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule;
- b) kavandatava taaskehtestamise ulatus, täpsustades, kus piirikontroll taaskehtestatakse;
- c) ametlike piiripunktide nimed;
- d) kavandatava taaskehtestamise kuupäev ja kestus;
- e) kui see on asjakohane, siis meetmed, mida teised liikmesriigid peaksid võtma.

Euroopa Komisjon võib pärast teate saamist esitada oma arvamuse, ilma et see piiraks liikmesriigi õigust piirikontrolli ajutiselt taaskehtestada.

Liikmesriik, teised liikmesriigid ja Euroopa Komisjon konsulteerivad esitatud andmete ning ka arvamuse suhtes, mille Euroopa Komisjon võib esitada, et korraldada vajaduse korral liikmesriikidevahelist vastastikust koostööd ja kontrollida meetmete proportsionaalsust piirikontrolli taaskehtestamise põhjustanud sündmuse ning avalikule korrale või sisejulgeolekule suunatud ohuga.

Konsultatsioonid toimuvad vähemalt 15 päeva enne piirikontrolli taaskehtestamise kavandatavat kuupäeva.

Artikkel 27

Artikli 25 alusel sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise menetlus

1. Kui liikmesriik kavatseb artikli 25 alusel sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestada, teavitab ta sellest teisi liikmesriike ja komisjoni hiljemalt neli nädalat enne piirikontrolli kavandatavat taaskehtestamist, või lühema aja jooksul, kui asjaolud, mis on tekitanud vajaduse sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamiseks, saavad teatavaks vähem kui neli nädalat enne piirikontrolli kavandatavat taaskehtestamist. Sellisel juhul esitab liikmesriik järgmise teabe: a) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise põhjus, kaasa arvatud kogu üksikasjalik teave selliste sündmuste kohta, mis ohustavad tõsiselt avalikku korda või sisejulgeolekut; b) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise ulatus koos täpsustusega, missugusel sisepiirilõigul või -lõikudel piirikontroll taaskehtestatakse; c) ametlike piiripunktide nimed; d) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise kuupäev ja kestus; e) asjakohasel juhul meetmed, mida teised liikmesriigid peaksid võtma. Esimese lõigu kohase teate võivad ühiselt esitada ka kaks või enam liikmesriiki. Vajaduse korral võib komisjon nõuda asjaomaselt liikmesriigilt (asjaomastelt liikmesriikidelt) lisateavet.

2. Lõikes 1 osutatud teave edastatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule samal ajal, kui kõnealuse lõike kohaselt teavitatakse sellest teisi liikmesriike ja komisjoni.

3. Lõike 1 kohase teate esitamisel võib liikmesriik vajaduse korral ja riigisiseste õigusaktide kohaselt teha otsuse salastada osa teabest.

Artikkel 27

Artikli 25 alusel sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise menetlus

1. Kui liikmesriik kavatseb artikli 25 alusel taaskehtestada piirikontrolli sisepiiridel, teavitab ta sellest teisi liikmesriike ja komisjoni hiljemalt neli nädalat enne piirikontrolli kavandatavat taaskehtestamist, või lühema aja jooksul, kui asjaolud, mis on tekitanud vajaduse piirikontrolli taaskehtestamiseks sisepiiridel, saavad teatavaks vähem kui neli nädalat enne piirikontrolli kavandatavat taaskehtestamist. Sellisel juhul esitab liikmesriik järgmise teabe:

- a) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise põhjus, kaasa arvatud kogu üksikasjalik teave selliste sündmuste kohta, mis ohustavad tõsiselt avalikku korda või sisejulgeolekut;
- b) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise ulatus koos täpsustusega, missugusel sisepiirilõigul või -lõikudel piirikontroll taaskehtestatakse;
- c) ametlike piiripunktide nimed;
- d) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise kuupäev ja kestus;
- e) asjakohasel juhul meetmed, mida teised liikmesriigid peaksid võtma.

Esimese lõigu kohase teate võivad ühiselt esitada ka kaks või enam liikmesriiki.

Vajaduse korral võib komisjon nõuda asjaomaselt liikmesriigilt (või liikmesriikidelt) lisateavet.

2. Lõikes 1 osutatud teave edastatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule samal ajal, kui kõnealuse lõike kohaselt teavitatakse sellest teisi liikmesriike ja komisjoni.

Selline salastatus ei takista komisjonil teabe avaldamist Euroopa Parlamendile. Käesoleva artikli alusel Euroopa Parlamendile edastatud teabe ja dokumentide edasisaatmise ja käitlemise puhul tuleb järgida Euroopa Parlamendi ja komisjoni vahel kohaldatavaid salastatud teabe edastamise ja käitlemise eeskirju. 4. Pärast liikmesriigi teadet lõike 1 kohaselt ja pidades silmas lõikes 5 sätestatud konsultatsioone, võib komisjon või iga muu liikmesriik esitada oma arvamuse, ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artikli 72 kohaldamist. Kui komisjon teates sisalduva teabe või mis tahes muu talle laekunud lisateabe alusel kahtleb, kas kavandatud piirikontrolli taaskehtestamine sisepiiridel on vajalik või proportsionaalne, või kui ta peab asjakohaseks pidada konsultatsioone teate mõne asjaolu suhtes, esitab ta sellekohase arvamuse. 5. Eesmärgiga korraldada asjakohasel juhul liikmesriikidevahelist vastastikust koostööd ning kontrollida piirikontrolli taaskehtestamise ning avalikule korrale või sisejulgeolekule ohtu põhjustanud sündmustega seotud meetmete proportsionaalsust, korraldavad sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestada kavatsev liikmesriik, muud liikmesriigid, eelkõige need, keda selline meede otseselt puudutab, ja komisjon konsultatsioone, sealhulgas asjakohasel juhul ühiseid kohtumisi, et arutleda lõikes 1 osutatud teabe ning komisjoni või liikmesriigi lõike 4 kohase arvamuse üle. 6. Lõikes 5 osutatud konsultatsioonid toimuvad vähemalt kümme päeva enne piirikontrolli taaskehtestamise kavandatavat kuupäeva.

3. Lõike 1 kohase teate esitamisel võib liikmesriik vajaduse korral ja riigisiseste õigusaktide kohaselt teha otsuse salastada osa teabest.

Selline salastatus ei takista komisjonil teabe avaldamist Euroopa Parlamendile. Käesoleva artikli alusel Euroopa Parlamendile edastatud teabe ja dokumentide edasisaatmise ja käitlemise puhul tuleb järgida Euroopa Parlamendi ja komisjoni vahel kohaldatavaid salastatud teabe edastamise ja käitlemise eeskirju.

4. Pärast liikmesriigi teadet (lõike 1 kohaselt) ja pidades silmas lõikes 5 sätestatud konsultatsioone, võib komisjon või iga muu liikmesriik esitada oma arvamuse, ilma et see piiraks EL-i toimimise lepingu artikli 72 kohaldamist.

Kui komisjon teates sisalduva teabe või mis tahes muu talle laekunud lisateabe alusel kahtleb, kas kavandatud piirikontrolli taaskehtestamine sisepiiridel on vajalik või proportsionaalne, või kui ta peab asjakohaseks pidada konsultatsioone teate mõne asjaolu suhtes, esitab ta sellekohase arvamuse.

5. Eesmärgiga korraldada asjakohasel juhul liikmesriikidevahelist vastastikust koostööd ning kontrollida piirikontrolli taaskehtestamise ning avalikule korrale või sisejulgeolekule ohtu põhjustanud sündmustega seotud meetmete proportsionaalsust, korraldavad sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestada kavatsev liikmesriik, muud liikmesriigid, eelkõige need, keda selline meede otseselt puudutab, ja komisjon konsultatsioone, sealhulgas asjakohasel juhul ühiseid kohtumisi, et arutleda lõikes 1 osutatud teabe ning komisjoni või liikmesriigi lõike 4 kohase arvamuse üle.

6. Lõikes 5 osutatud konsultatsioonid toimuvad vähemalt kümme päeva enne piirikontrolli taaskehtestamise kavandatavat kuupäeva.

Artikkel 25

Menetlus kiireloomulisi meetmeid nõudvate juhtumite puhul

Kui liikmesriigi avaliku korra või sisejulgeolekuga seotud kaalutlused nõuavad kiireloomuliste meetmete võtmist, võib asjaomane liikmesriik piirikontrolli sisepiiridel erakorraliselt ja viivitamata taaskehtestada. Liikmesriik teavitab sellest viivitamata teisi liikmesriike ja Euroopa Komisjoni ning esitab osutatud teabe ja käesoleva menetluse kasutamist õigustavad põhjused.

Artikkel 28

Erimenetlus kiireloomulisi meetmeid nõudvate juhtumite puhul

1. Kui liikmesriigi avaliku korra või sisejulgeolekuga seotud kaalutlused nõuavad kiireloomuliste meetmete võtmist, võib asjaomane liikmesriik piirikontrolli sisepiiridel erakorraliselt ja viivitamata taaskehtestada piiratud ajavahemikul kuni kümneks päevaks. 2. Kui liikmesriik taaskehtestab sisepiiridel piirikontrolli, teavitab ta sellest samaaegselt teisi liikmesriike ja komisjoni ning esitab artikli 27 lõikes 1 osutatud teabe ja käesolevas artiklis sätestatud menetluse kasutamist õigustavad põhjused. Komisjon võib kohe pärast teate saamist konsulteerida teiste liikmesriikidega. 3. Kui tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule püsib käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud ajavahemikust kauem, võib liikmesriik teha otsuse pikendada piirikontrolli kestust sisepiiridel 20-päevaste ajavahemike kaupa. Seejuures võtab asjaomane liikmesriik arvesse artiklis 26 osutatud kriteeriume, sealhulgas ajakohastatud hinnangut meetme vajaduse ja proportsionaalsuse kohta, ning arvestab uute võimalike üksikasjadega. Sellise pikendamise korral kohaldatakse artikli 27 lõikeid 4 ja 5 *mutatis mutandis* ning konsultatsioonid toimuvad viivitamata pärast seda, kui komisjoni ja liikmesriike on pikendamise otsusest teavitatud. 4. Ilma et see piiraks artikli 25 lõike 4 kohaldamist, ei või sisepiiridel taaskehtestatud piirikontroll, arvestades selle esialgset kestust vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 ning pikendamist vastavalt käesoleva artikli lõikele 3, kesta kokku rohkem kui kaks kuud. 5. Komisjon teavitab viivitamata Euroopa Parlamenti käesoleva artikli alusel esitatud teadetest.

Artikkel 28

Erimenetlus kiireloomulisi meetmeid nõudvate juhtumite puhul

1. Kui liikmesriigi avaliku korra või sisejulgeolekuga seotud kaalutlused nõuavad kiireloomuliste meetmete võtmist, võib asjaomane liikmesriik piirikontrolli sisepiiridel erakorraliselt ja viivitamata taaskehtestada piiratud ajavahemikul kuni kümneks päevaks. 2. Kui liikmesriik taaskehtestab sisepiiridel piirikontrolli, teavitab ta sellest samaaegselt teisi liikmesriike ja komisjoni ning esitab artikli 27 lõikes 1 osutatud teabe ja käesolevas artiklis sätestatud menetluse kasutamist õigustavad põhjused. Komisjon võib kohe pärast teate saamist konsulteerida teiste liikmesriikidega. 3. Kui tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule püsib käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud ajavahemikust kauem, võib liikmesriik teha otsuse pikendada piirikontrolli kestust sisepiiridel 20-päevaste ajavahemike kaupa. Seejuures võtab asjaomane liikmesriik arvesse artiklis 26 osutatud kriteeriume, sealhulgas ajakohastatud hinnangut meetme vajaduse ja proportsionaalsuse kohta, ning arvestab uute võimalike üksikasjadega.

Sellise pikendamise korral kohaldatakse artikli 27 lõikeid 4 ja 5 *mutatis mutandis* ning konsultatsioonid toimuvad viivitamata pärast seda, kui komisjoni ja liikmesriike on pikendamise otsusest teavitatud.

4. Ilma et see piiraks artikli 25 lõike 4 kohaldamist, ei või sisepiiridel taaskehtestatud piirikontroll, arvestades selle esialgset kestust vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 ning pikendamist vastavalt käesoleva artikli lõikele 3, kesta kokku rohkem kui kaks kuud.

5. Komisjon teavitab viivitamata Euroopa Parlamenti käesoleva artikli alusel esitatud teadetest.

Artikkel 26

Sisepiiridel teostatava piirikontrolli kestvuse pikendamise menetlus

Liikmesriigid **võivad** sisepiiridel teostatava piirikontrolli kestvust pikendada üksnes artikli 23 lõike 2 sätete alusel pärast teiste liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni teavitamist.

Liikmesriik, kes kavatseb pikendada piirikontrolli kestvust, esitab teistele liikmesriikidele ja Euroopa Komisjonile kogu asjakohase teabe sisepiiridel teostatava piirikontrolli kestvuse pikendamise põhjuste kohta.

Artikkel 29

Erimenetlus erandjuhtudel, mis ohustavad sisepiirikontrollita ala üldist toimimist

1. Erandjuhtudel, kui sisepiirikontrollita ala üldise toimimise seavad ohtu artiklis 21 osutatud välispiiriga seotud tõsised ja järjepidevad puudused ning kui need asjaolud kujutavad endast tõsist ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule L 77/22 Euroopa Liidu Teataja 23.3.2016 ET sisepiirikontrollita alal või selle osadel, võivad liikmesriigid taaskehtestada piirikontrolli sisepiiridel käesoleva artikli lõike 2 kohaselt mitte kauemaks kui kuueks kuuks. Kui kõnealused erandjuhud püsivad, võib seda ajavahemikku pikendada veel kuni kuue kuu võrra kõige rohkem kolmel korral. 2. Nõukogu võib viimase abinõuna ja sisepiirikontrollita ala ühiste huvide kaitsmise meetmena, kui kõik muud meetmed, eriti need, millele osutatakse artikli 21 lõikes 1, ei ole tuvastatud tõsist ohtu tõhusalt leevendanud, soovitada ühel või mitmel liikmesriigil teha otsus taaskehtestada piirikontroll kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel. Nõukogu soovitus põhineb komisjoni ettepanekul. Liikmesriigid võivad paluda komisjonil esitada nõukogule sellise soovituselise ettepaneku. Nõukogu viitab oma soovitusel vähemalt artikli 27 lõike 1 punktides a–e osutatud teabele. Nõukogu võib soovitada piirikontrolli kestuse pikendamist vastavalt käesolevas artiklis sätestatud tingimustele ja menetlusele. Enne kui liikmesriik taaskehtestab käesoleva lõike kohaselt piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel, teavitab ta sellest teisi liikmesriike, Euroopa Parlamenti ja komisjoni.

Artikkel 29

Erimenetlus erandjuhtudel, mis ohustavad sisepiirikontrollita ala üldist toimimist

1. Erandolukorras, kui sisepiirikontrollita ala üldise toimimise seavad ohtu käesoleva määruse artiklis 21 osutatud välispiiride kontrollimisega seotud tõsised ja järjepidevad puudused või asjaolu, et mõni liikmesriik ei täida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1624 artikli 19 lõikes 1 osutatud nõukogu otsust, (1) ning kui see olukord kujutab endast tõsist ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule sisepiirikontrollita alal või selle osades, võib käesoleva artikli lõike 2 kohaselt sisepiiridel kuni kuueks kuuks uuesti piirikontrolli kehtestada. Kui kõnealune erandolukord püsib, võib seda ajavahemikku veel kuni kuue kuu võrra pikendada, kuid mitte rohkem kui kolmel korral.

2. Nõukogu võib viimase abinõuna ja sisepiirikontrollita ala ühiste huvide kaitsmise meetmena, kui kõik muud meetmed, eriti need, millele osutatakse artikli 21 lõikes 1, ei ole tuvastatud tõsist ohtu tõhusalt leevendanud, soovitada ühel või mitmel liikmesriigil teha otsus taaskehtestada piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel. Nõukogu soovitus põhineb komisjoni ettepanekul. Liikmesriigid võivad paluda komisjonil esitada nõukogule sellise soovituselise ettepaneku.

Nõukogu viitab oma soovitusel vähemalt artikli 27 lõike 1 punktides a–e osutatud teabele.

Nõukogu võib soovitada piirikontrolli kestuse pikendamist vastavalt käesolevas artiklis sätestatud tingimustele ja menetlusele.

3. Kui liikmesriik ei täida lõikes 2 osutatud soovitusi, esitab kõnealune liikmesriik viivitamata komisjonile kirjalikult selle põhjused. Sellisel juhul esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles ta hindab asjaomase liikmesriigi esitatud põhjuseid ja tagajärgi sisepiirikontrollita ala ühiste huvide kaitsmisele.

4. Komisjon võib viivitamata kohaldatavate rakendusaktidega vastavalt artikli 38 lõikes 3 osutatud menetlusele võtta vastu vajalikud soovitused nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel, kui asjaolud, mis nõuavad sisepiiridel piirikontrolli kestuse pikendamist kooskõlas lõikega 2, saavad teatavaks vähem kui kümme päeva enne eelneva taastehtestatud sisepiirikontrolli kohaldamise ajavahemiku lõppu. Komisjon esitab nõukogule käesoleva artikli lõike 2 kohaselt soovitusi ettepaneku 14 päeva jooksul pärast sellise soovitusi vastuvõtmist. 5. Käesolev artikkel ei takista liikmesriikidel võtmast artiklite 25, 27 ja 28 kohaselt meetmeid, kui esineb tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule.

Enne kui liikmesriik taastehtestab lõike 1 kohaselt piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel, teavitab ta sellest teisi liikmesriike, Euroopa Parlamenti ja komisjoni.

3. Kui liikmesriik ei täida lõikes 2 osutatud soovitusi, esitab kõnealune liikmesriik viivitamata komisjonile kirjalikult selle põhjused.

Sellisel juhul esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja Nõukogule aruande, milles ta hindab asjaomase liikmesriigi esitatud põhjuseid ja tagajärgi sisepiirikontrollita ala ühiste huvide kaitsmisele.

4. Komisjon võib viivitamata kohaldatavate rakendusaktidega vastavalt artikli 38 lõikes 3 osutatud menetlusele võtta vastu vajalikud soovitused nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel, kui asjaolud, mis nõuavad sisepiiridel piirikontrolli kestuse pikendamist kooskõlas lõikega 2, saavad teatavaks vähem kui kümme päeva enne eelneva taastehtestatud sisepiirikontrolli kohaldamise ajavahemiku lõppu. Komisjon esitab nõukogule käesoleva artikli lõike 2 kohaselt soovitusi ettepaneku 14 päeva jooksul pärast sellise soovitusi vastuvõtmist.

5. Käesolev artikkel ei takista liikmesriikidel võtmast artiklite 25, 27 ja 28 kohaselt meetmeid, kui esineb tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule.

Artikkel 30

Sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kriteeriumid erandjuhtudel, mis ohustavad sisepiirikontrollita ala üldist toimimist

1. Kui nõukogu soovib artikli 29 lõike 2 kohaselt viimase abinõuna taaskehtestada ajutiselt piirikontrolli ühel või mitmel sisepiiril või mõnel selle lõigul, hindab ta seda, mil määral on kõnealuse meetmega võimalik vähendada sisepiirikontrollita alal ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule, ning seda, kas kõnealuse meetme kohaldamine on asjaomase ohuga proportsionaalne. Hinnangu aluseks on asjaomase liikmesriigi või liikmesriikide ja komisjoni esitatud üksikasjalik teave ning mis tahes muu asjakohane teave, kaasa arvatud käesoleva artikli lõike 2 kohaselt kogutud teave. Hinnangu koostamisel võetakse arvesse eelkõige järgmist:

a) tehnilise või rahalise abi meetmed, mida saaks kasutada või mida on kasutatud liikmesriigi või liidu või mõlemal tasandil, kaasa arvatud selliste liidu asutuste, ametite ja agentuuride nagu agentuuri, Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega (EL) nr 439/2010 asutatud Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti või otsusega 2009/371/JSK asutatud Euroopa Politseiameti (Europol) pakutav abi, ning see, mil määral on kõnealuste meetmetega võimalik vähendada ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule sisepiirikontrollita alal;

b) määruse (EL) nr 1053/2013 kohaselt läbi viidud hindamise kontekstis tuvastatud välispiiridega seotud tõsiste puuduste praegune mõju ning nende tõenäoline mõju tulevikus ning mil määral sellised tõsised puudused kujutavad endast tõsist ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule sisepiirikontrollita alal;

Artikkel 30

Sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kriteeriumid erandjuhtudel, mis ohustavad sisepiirikontrollita ala üldist toimimist

1. Kui nõukogu soovib artikli 29 lõike 2 kohaselt viimase abinõuna taaskehtestada ajutiselt piirikontrolli ühel või mitmel sisepiiril või mõnel selle lõigul, hindab ta seda, mil määral on kõnealuse meetmega võimalik vähendada sisepiirikontrollita alal ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule, ning seda, kas kõnealuse meetme kohaldamine on asjaomase ohuga proportsionaalne. Hinnangu aluseks on asjaomase liikmesriigi (asjaomaste liikmesriikide) ja komisjoni esitatud üksikasjalik teave ning mis tahes muu asjakohane teave, kaasa arvatud käesoleva artikli lõike 2 kohaselt kogutud teave. Hinnangu koostamisel võetakse arvesse eelkõige järgmist:

a) tehnilise või rahalise abi meetmed, mida saaks kasutada või mida on kasutatud liikmesriigi või liidu või mõlema tasandil, kaasa arvatud selliste liidu asutuste, ametite ja agentuuride nagu agentuuri, Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega (EL) nr 439/2010 (1) asutatud Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti või otsusega 2009/371/JSK asutatud Euroopa Politseiameti (Europol) pakutav abi, ning see, mil määral on kõnealuste meetmetega võimalik vähendada ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule sisepiirikontrollita alal;

b) määruse (EL) nr 1053/2013 kohaselt läbi viidud hindamise kontekstis tuvastatud välispiiridega seotud tõsiste puuduste praegune mõju ning nende tõenäoline mõju tulevikus ning mil määral sellised tõsised puudused kujutavad endast tõsist ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule sisepiirikontrollita alal;

c) sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise tõenäoline mõju isikute vabale liikumisele sisepiirikontrollita alal. 2. Enne nõukogu soovitusete ettepaneku vastuvõtmist kooskõlas artikli 29 lõikega 2 võib komisjon teha järgmist:

a) nõuda liikmesriikidelt, agentuurilt, Europolilt või teistelt liidu asutustelt või ametitelt lisateavet; b) teha kohapealseid kontrollkäike, milles osalevad liikmesriikide, agentuuri, Europoli või mis tahes muu asjaomase liidu asutuse või ameti eksperdid, et koguda või kontrollida kõnealuse soovitusete tegemiseks vajalikku teavet.

c) sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise tõenäoline mõju isikute vabale liikumisele sisepiirikontrollita alal.

2. Enne nõukogu soovitusete ettepaneku vastuvõtmist kooskõlas artikli 29 lõikega 2 võib komisjon teha järgmist:

a) nõuda liikmesriikidelt, agentuurilt, Europolilt või teistelt liidu asutustelt või ametitelt lisateavet; b) teha kohapealseid kontrollkäike, milles osalevad liikmesriikide, agentuuri, Europoli või mis tahes muu asjaomase liidu asutuse või ameti eksperdid, et koguda või kontrollida kõnealuse soovitusete tegemiseks vajalikku teavet.

Artikkel 27

Euroopa Parlamendi teavitamine

Asjaomane liikmesriik või Euroopa Nõukogu teavitab esimesel võimalusel Euroopa Parlamenti piirikontrolli ajutisel taaskehtestamisel võetud meetmetest. Alates kolmandast järjestikusest pikendamisest edastab asjaomane liikmesriik, kui seda nõutakse, Euroopa Parlamendile aruande sisepiiridel teostatava piirikontrolli vajaduse kohta.

Artikkel 31

Euroopa Parlamendi ja nõukogu teavitamine

Komisjon ja asjaomane liikmesriik või liikmesriigid teavitavad Euroopa Parlamenti ja Nõukogu viivitamata mis tahes põhjustest, mis võivad kaasa tuua artiklite 21 ja 25–30 kohaldamise.

Artikkel 31

Euroopa Parlamendi ja nõukogu teavitamine

Komisjon ja asjaomane liikmesriik või liikmesriigid teavitavad Euroopa Parlamenti ja Nõukogu viivitamata mis tahes põhjustest, mis võivad kaasa tuua artiklite 21 ja 25–30 kohaldamise.

Artikkel 28

Sätteid, mida kohaldatakse, kui sisepiiridel taaskehtestatakse piirikontroll

Kui piirikontroll sisepiiridel taaskehtestatakse, kohaldatakse Schengeni piirieskirjade II jaotise („Välispiirid“) asjakohaseid sätteid *mutatis mutandis*.

Artikkel 32

Sätteid, mida kohaldatakse, kui sisepiiridel taaskehtestatakse piirikontroll

Kui piirikontroll sisepiiridel taaskehtestatakse, kohaldatakse II jaotise asjakohaseid sätteid *mutatis mutandis*.

Artikkel 32

Sätteid, mida kohaldatakse, kui sisepiiridel taaskehtestatakse piirikontroll

Kui piirikontroll sisepiiridel taaskehtestatakse, kohaldatakse II jaotise („Välispiirid“) asjakohaseid sätteid *mutatis mutandis*.

*Artikkel 29***Aruanne piirikontrolli taaskehtestamise kohta sisepiiridel**

Artikli 23 alusel sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestanud liikmesriik kinnitab piirikontrolli kaotamise kuupäeva ning esitab samal ajal või varsti pärast seda Euroopa Parlamendile, Nõukogule ja Euroopa Komisjonile piirikontrolli taaskehtestamise kohta sisepiiridel aruande, milles tuuakse välja eelkõige kontrollide toimimine ja piirikontrolli taaskehtestamise tõhusus.

*Artikkel 33***Aruanne piirikontrolli taaskehtestamise kohta sisepiiridel**

Sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestanud liikmesriik esitab hiljemalt neli nädalat pärast sisepiiridel piirikontrolli kaotamist Euroopa Parlamendile, Nõukogule ja Komisjonile piirikontrolli taaskehtestamise kohta sisepiiridel aruande, milles pööratakse tähelepanu eelkõige järgmisele: esialgne hindamine ning artiklites 26, 28 ja 30 osutatud kriteeriumide järgimine, kontrollimine, naaberliikmesriikidega tehtav praktiline koostöö, isikute vaba liikumisele, sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise tõhusus, sealhulgas piirikontrolli taaskehtestamise proportsionaalsuse järelhindamine. Komisjon võib esitada arvamuse ühel või mitmel sisepiiril või selle lõikudel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise järelhindamise kohta. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja Nõukogule vähemalt kord aastas aruande sisepiirikontrollita ala toimimise kohta. Aruanne sisaldab loetelu kõigist vaadeldaval aastal tehtud sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise otsustest.

*Artikkel 33***Aruanne piirikontrolli taaskehtestamise kohta sisepiiridel**

Sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestanud liikmesriik esitab hiljemalt neli nädalat pärast sisepiiridel piirikontrolli kaotamist Euroopa Parlamendile, Nõukogule ja Komisjonile sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise kohta aruande, milles pööratakse eelkõige tähelepanu järgmisele: esialgne hindamine ning artiklites 26, 28 ja 30 osutatud kriteeriumide järgimine, kontrollimine, naaberliikmesriikidega tehtav praktiline koostöö, kaasnev mõju isikute vabale liikumisele, sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise tõhusus, sealhulgas piirikontrolli taaskehtestamise proportsionaalsuse järelhindamine.

Euroopa Komisjon võib esitada arvamuse ühel või mitmel sisepiiril või selle lõikudel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise järelhindamise kohta.

Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja Nõukogule vähemalt kord aastas aruande sisepiirikontrollita ala toimimise kohta. Aruanne sisaldab loetelu kõigist vaadeldaval aastal tehtud sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise otsustest.

*Artikkel 30***Avalikkuse teavitamine**

Sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise otsus võetakse vastu läbipaistvalt ja avalikkust teavitatakse sellest täielikult, välja arvatud siis, kui selle teostamata jätmiseks esinevad kaalukad julgeolekupõhjused.

*Artikkel 34***Üldsuse teavitamine**

Komisjon ja asjaomane liikmesriik teavitavad kooskõlastatult üldsust sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise otsusest, märkides eelkõige kõnealuse meetme algus- ja lõppkuupäeva, välja arvatud juhul, kui vastava teabe esitamata jätmiseks on kaalukad julgeolekupõhjused.

*Artikkel 34***Üldsuse teavitamine**

Komisjon ja asjaomane liikmesriik teavitavad kooskõlastatult üldsust sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise otsusest, märkides eelkõige kõnealuse meetme algus- ja lõppkuupäeva, välja arvatud juhul, kui vastava teabe esitamata jätmiseks on kaalukad julgeolekupõhjused.

*Artikkel 31***Konfidentsiaalsus**

Asjaomase liikmesriigi taotlusel käsitlevad teised liikmesriigid, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon piirikontrolli taaskehtestamise või selle pikendamise kohta esitatud teavet ning artikli 29 alusel koostatud aruannet konfidentsiaalsena.

*Artikkel 35***Konfidentsiaalsus**

Asjaomase liikmesriigi taotlusel käsitlevad teised liikmesriigid, Euroopa Parlament ja Komisjon piirikontrolli taaskehtestamise või selle pikendamise kohta esitatud teavet ning artikli 33 alusel koostatud aruannet konfidentsiaalsena.

*Artikkel 35***Konfidentsiaalsus**

Sisuliste muudatusteta.

LISA 3

KÜSIMUSTIK NAABERRIIKIDE JA TEISTE ELI LIIKMESRIIKIDE ESINDAJATELE (INGLISKEELNE, AUTORI KOOSTATUD)

1. In your opinion, does EU and national legislation, national regulations and procedures sufficiently regulate temporary reintroduction of border control at internal borders, including in pandemic outspread situations?
2. If you reintroduce border control at internal borders, additional human resources are needed. From where you take necessary human resources (border guards)? From external borders? Does it somehow weaken border control at external borders?
3. Is it allowed to use the resources of other law enforcement authorities for border control at internal borders in exceptional situations (e. g. visits of heads of States-the President of USA, pandemic outspread, for example, etc.)? Is it regulated by national legislation?
4. In the light of COVID pandemic outspread, if border control at internal borders has been reintroduced, would it be necessary to carry out all border control procedures at internal borders during a longer period- 1 month, for example, or it would be sufficient to focus on obstruction of pandemic outspread? Which control procedures would be most relevant in this situation, in your opinion? Can you please provide some examples of your good practice in this regard.
5. Do national regulations, including orders/guidelines (of Government, Head of Border Guard Service) stipulate special border control procedures at internal borders for such a situation as pandemic outspread?
6. In your opinion, are border guards competent to carry out health checks at the borders in unknown viruses outspread situations?
7. Are border guards' self-protection tools and measures (for example masks, gloves, immediate access to medical aid etc.) sufficient?

ANALÜÜS ANNAB ÜLEVAATE PIIRIKONTROLI TAASTAMISE ÕIGUSLIKEST ALUSTEST EUROOPA LIIDUS.

Käsitletakse Eesti, Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Saksamaa ja Itaalia kogemust piirikontrolli taastamisel sisepiiril. Kesksel kohal on ressursside kasutamine ja piirikontrolli toimingute otstarbekuse küsimused. Lõpuosas toodud soovitused annavad mõtteainet edasiste tegevuste kavandamiseks.

